

01/a-50-1

24-08-2012

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO:	24-08-2012		
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01-50-1-15-28/12			

Broj:09/1-34-11657/12
Tuzla, 01.08.2012. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
ZASTUPNIČKI/PREDSTAVNIČKI DOM
N/R Predsjedavajućem Doma, gospodinu Miloradu Živkoviću
Sarajevo 71 000, Trg BiH-e broj:1

Predmet: Odgovor na poslaničko pitanje, dostavlja se

Veza Vaš akt broj: 01/a-50-1-15-28/12 od 28.05.2012. godine

U prilogu akta dostavljamo vam odgovor na poslaničko pitanje koje je na 28. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine od 24.05.2012. godine postavio poslanik Nermin Purić, a koje se odnosi na rad „na crno“, a koji smo na naš zahtjev dobili od Kantonalne uprave za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona.

S poštovanjem

DOSTAVLJENO:

- 1x Naslovu
- 1x Ured Premijera
- 1x Evidencija
- 1x Arhiva

MINISTAR

Sead Hasić dipl.scr

Broj predmeta : 17/1-34-004312/12

Ur. broj akta : 10002-0002

Datum, 19.7.2012. godine

Mjesto, Tuzla

MINISTARSTVO ZA RAD I SOCIJALNU POLITIKU

**TK
SLATINA 2
75000 TUZLA
n/r Ministra
gosp. Sead Hasić**

PREDMET: Odgovor na poslaničko pitanje, dostavlja se

Veza: Vaš akt broj: 09/1-34-11657/12 od 08.06.2012. godine

Poštovani,

Aktom broj: 09/1-34-11657/12 od 08.06.2012. godine, tražili ste od ove Uprave da Vam dostavimo odgovarajuće mišljenje i odgovor na poslaničko pitanje poslanika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, gospodina Nermina Purića, u vezi borbe protiv rada „na crno“, a koje pitanje je isti, na 28. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj dana 14.05.2012. godine, postavio Savjetu ministara BiH, Vladi Republike Srpske, Vladi Federacije BiH i kantonalnim vladama.

Uz pomenuti akt, dostavili ste nam i akt Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine broj: 01/a-50-1-15-28/12 od 28.05.2012. godine, kojeg Vam je prosljedila Vlada TK, zajedno sa poslaničkim pitanjem, slijedeće sadržine:

„ Šta se poduzima u cilju borbe protiv rada „na crno“, da li se u ovoj oblasti išta planira poduzeti u skorije vrijeme i kakvi su efekti do sada poduzetih mjera?“

Na navedeno poslaničko pitanje, dajemo slijedeći

ODGOVOR

Prema važećim zakonskim propisima, a prije svega: Zakonu o organizaciji organa uprave u FBiH („Sl. novine FBiH“ broj: 35/05), Zakonu o ministarstvima i drugim organima uprave Tuzlanskog kantona („Sl. novine TK“ broj: 17/00, 3/01, 12/03, 10/05, 3/08 i 8/11) i Zakona o inspekcijama TK („Sl. novine TK: broj: 8/08 i 13/11), kao i na osnovu niza važećih materijalnih propisa, među poslovima koje obavlja Kantonalna uprava za inspeksijske poslove TK, spada i vršenje nadzora nad primjenom propisa, kako kantonalnih tako i propisa donesenih od strane nadležnih organa Bosne i Hercegovine i Federacije BiH.

Među te propise spada i Zakon o radu („Sl. novine FBiH“ broj: 43/99, 32/00 i 29/03), čiju primjenu nadzire Kantonalna inspekcija rada za oblast radnih odnosa, koja se nalazi u sastavu ove Uprave, a jedna od njenih glavnih zadaća je otkrivanje i suzbijanje rada „na crno“, kroz vršenje inspeksijskih nadzora nad radom fizičkih i pravnih lica, koja se bave nekom registrovanom djelatnošću.

S tim u vezi, kantonalna inspekcija rada za oblast radnih odnosa poslove inspeksijskog pregleda i nadzora obavljala je i obavlja na osnovu sljedećih propisa:

- Zakon o radu ("Službene novine FBiH", broj: 43/99, 32/00 i 29/03),
- Zakon o zapošljavanju stranaca ("Službene novine FBiH", broj: 8/99),
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine FBiH", broj: 29/98, 9/00, 32/01, 61/02, 73/05 i 59/06),
- Zakon o privrednim društvima ("Službene novine FBiH", broj: 23/99, 45/00, 15/03, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/08, 7/09 i 63/10),
- Zakon o štrajku ("Službene novine FBiH", broj: 14/00),
- Zakon o vijeću zaposlenika ("Službene novine FBiH", broj: 38/04),
- Zakon o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa ("Službene novine FBiH", broj: 42/09),
- Uredba o uslovima koje je preduzeće odnosno drugo pravno lice dužno da ispunjava u pogledu broja zaposlenih radnika radi obavljanja registrovane djelatnosti ("Službene novine FBiH", broj: 15/98 i 05/99),
- Opšti kolektivni ugovor za teritoriju Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj: 4/05),
- Pravilnik o radnoj knjižici ("Službene novine FBiH", broj: 42/00 i 53/00).

Poslove nadzora navedena inspekcija obavlja na osnovu Programa rada ove Uprave za tekuću godinu, usvojenom od strane Vlade TK.

Nadzori kantonalne inspekcije rada za oblast radnih odnosa, pretežno su usmjereni na suzbijanje angažovanja osoba bez zaključenih ugovora o radu - "rada na crno", kod pravnih i fizičkih lica koja obavljaju djelatnost registrovanu kod nadležnog suda i nadležnih općinskih službi, stavljajući akcenat na trgovinsku, ugostiteljsku, građevinsku i drvo-prerađivačku djelatnost, kao i kompletan obrt i druge radno intenzivne djelatnosti na području Tuzlanskog kantona.

Takođe, kantonalni inspektori rada vrše preglede kod subjekata nadzora i s ciljem dobivanja podataka o broju zatečenih lica, broju zaposlenika koji su angažovani u skladu sa zakonom i broju radnika koji su radno angažovani suprotno zakonu, te podataka o poštivanju odredbi Zakona o radu i odredbi kolektivnih ugovora, gdje se prije svega misli na redovnost isplata plaća zaposlenicima, korištenje odmora i odsustvovanja sa rada, kao i poštivanja radnog vremena.

U cilju davanja što potpunije informacije, po pitanju preduzetih mjera na suzbijanju rada „na crno“, neophodno je prezentirati podatke o broju inspeksijskih pregleda, kao i rezultatima istih, zatim o vrsti i broju izrečenih upravnih, prekršajnih i drugih mjera, koje je preduzela kantonalna inspekcija rada za oblast radnih odnosa ove Uprave u periodu od **01.01. do 31.12.2011.** godine, kao i podatke vezane za tekuću godinu, u periodu od **01.01. do 30.06.2012.** godine.

I U periodu **01.01. do 31.12.2011.** godine, 12 (dvanaest) inspektora rada za oblast radnih odnosa ove Uprave na području FBiH izvršili su ukupno **3.530** pregleda, a od toga **2.295** redovnih pregleda, **900** kontrolnih pregleda, **320** pregleda po predstavkama i **15** pregleda po zahtjevima stranaka.

Od navedenog ukupnog broja na području TK inspektori rada izvršili su ukupno **2.068** pregleda, od kojih **1.084** redovnih pregleda, **653** kontrolnih pregleda, **316** pregleda po predstavkama i **15** pregleda po zahtjevima stranaka.

Od ukupnog broja na prostoru FBiH, u saradnji sa Federalnom upravom za inspeksijske poslove, inspektori rada Kantonalne uprave izvršili su izvan područja Tuzlanskog kantona ukupno **1.462** pregleda, a od toga **1.211** redovnih pregleda, **247** kontrolnih pregleda i **4** pregleda po predstavkama.

Od ukupnog broja naprijed navedenih inspeksijskih pregleda izvršenih na području FBiH, evidentirano je **2.252** urednih pregleda, od kojih **1.217** pregleda na području TK, a **1.035** na prostoru FBiH izvan TK.

U **1100** pregleda subjekti nadzora bili su u prekršaju, od kojih se **712** pregleda odnosi na području TK, a **388** na prostor FBiH izvan TK, dok se u **178** slučajeva iz objektivnih razloga nisu mogli izvršiti pregledi, te su sačinjene službene zabilješke i to **139** na području TK, a **39** na FBiH izvan TK.

a) Na području **Tuzlanskog kantona** izrečene su upravne i prekršajne mjere, kako slijedi:

1. Doneseno je ukupno **49 rješenja o zabrani rada**, a od toga :

- **4** rješenja o zabrani rada stranaca,
- **30** rješenja o zabrani prekovremenog rada
- **1** rješenje o zabrani rada maloljetnika,
- **11** rješenja - ostalih zabrana,
- **3** zabrane rada bez odobrenja, (odnose se na područje FBiH izvan TK, a koje su inspektori Kantonalne uprave izrekli u svojstvu federalnih inspektora rada, po ovlaštenju direktora Federalne uprave za inspeksijske poslove).

Kao mjere obezbjeđenja izrečenih upravnih mjera zabrana rada, u **7** slučajeva na području Tuzlanskog kantona izvršeno je i pečaćenje objekata.

2. Doneseno je ukupno **514 ostalih rješenja**, a od toga:

- **511** rješenje o otklanjanju nedostataka (od kojih se **21** rješenje odnosi na područje FBiH izvan TK) i
- **3** rješenja o produženju roka izvršenja rješenja.

3. Izrečeno je ukupno **41** ostalih mjera i to:

- **5** upozorenje na obaveze primjene propisa iz oblasti rada,
- **30** zaključaka o odbacivanju podnesaka-zahtjeva stranaka, zbog nenadležnosti,
- **2** zaključka o obustavi postupka,
- **1** zaključak o produženju roka izvršenja rješenja i
- **3** ostala zaključka.

Dakle, u periodu od **01.01. do 31.12.2011.** godine, inspektori rada Kantonalne uprave Tuzlanskog kantona izrekli su ukupno **604** upravne mjere, od kojih **580** na području Tuzlanskog kantona i **24** na području FBiH izvan TK.

4. Ishod preduzetih upravnih mjera :

- na osnovu izdate zabrane **1** lice (poslodavac) je registrovalo djelatnost ,
- na osnovu izdate zabrane rada **16** lica je otklonilo nedostatke,
- na osnovu izdatih rješenja o otklanjanju nedostataka u **497** slučajeva otklonjeni su nedostaci,
- na osnovu izdatih rješenja o otklanjanju nedostataka u **46** slučajeva nedostaci nisu otklonjeni,
- za **45** izdatih rješenja nisu protekli rokovi za izvršenje.

5. Podaci o zatečenoj angažovanoj radnoj snazi i prijavama na osiguranje:

U inspeksijskim kontrolama na području FBiH ukupno je zatečeno **15.413** radno angažovanih lica, od kojih **7.950** lica na području Tuzlanskog kantona ili **51,6 %**, a **7.463** lica na području FBiH izvan TK ili **48,4%**.

Od ukupnog broja radno angažovanih lica na području FBiH **12.606** lica zatečeno je da radi kod poslodavaca pravnih lica ili **81,8%**, dok je **2.807** lica zatečeno da radi kod poslodavaca fizičkih lica ili **18,2%** s tim da je **14.296** lica bilo angažovano u skladu sa zakonom ili **92,8%**, a **1.117** lica je bilo angažovano suprotno zakonu ili **7,2%**.

Nezakonito angažovana lica su evidentirana u **605** slučajeva kod poslodavaca pravnih lica ili **54,2%**, a u **512** slučajeva kod poslodavaca fizičkih lica ili **45,8%**.

U inspekcijskim kontrolama na području Tuzlanskog kantona od ukupnog broja (**7.950**) zatečenih radno angažovanih lica **6.498** lica zatečeno je da radi kod poslodavaca pravnih lica ili **81,7%**, a **1.452** lica zatečeno je da radi kod poslodavaca fizičkih lica ili **18,3%**, s tim da je **7.332** lica bilo je angažovano u skladu sa zakonom ili **92,2%**, a **618** lica je bilo angažovano suprotno zakonu ili **7,8%**.

Nezakonito angažovana lica su evidentirana u **311** slučajeva kod poslodavaca pravnih lica ili **50,3%**, a u **307** slučajeva kod poslodavaca fizičkih lica ili **49,7%**.

U inspekcijskim kontrolama na područje FBiH izvan TK od ukupnog broja (**7.463**) zatečenih radno angažovanih lica **6.108** lica zatečeno je da radi kod poslodavaca pravnih lica ili **81,8%**, a **1.355** lica zatečeno je da radi kod poslodavaca fizičkih lica ili **18,2%**, od čega je **6.964** lica bilo angažovano u skladu sa zakonom ili **93,3%**, a **499** lica je bilo angažovano suprotno zakonu ili **6,7%**.

Nezakonito angažovana lica su evidentirana u **294** slučajeva kod poslodavaca pravnih lica ili **58,9%**, a u **205** slučajeva kod poslodavaca fizičkih lica ili **41,1%**.

Po nalogu inspektora ove Uprave, radni odnos zasnovalo je 504 zaposlenika, sa kojima su poslodavci zaključili pojedinačne ugovore o radu i izvršili njihovo prijavljivanje na obavezno osiguranje, od kojih je **375** zaposlenika na području Tuzlanskog kantona, a **129** na području FBiH izvan TK.

6. Preduzete mjere – sankcije od strane inspektora rada:

U periodu **01.01. do 31.12.2011.** godine, na području FBiH izdato je **414** prekršajnih naloga, u ukupnom iznosu od **369.166,20 KM**, od čega **138** prekršajnih naloga na području Tuzlanskog kantona u ukupnom iznosu **141.911,00 KM**, a **276** na području FBiH izvan TK u ukupnom iznosu **227.255,20 KM**.

Kada je u pitanju suzbijanje “rada na crno” (ovdje mislimo na lica koja smo zaticali da rade, a da poslodavci sa istima nisu zaključili ugovore o radu i nisu ih prijavili na obavezno osiguranje FZ PIO/MIO i Zavodu za zdravstveno osiguranje Tuzlanskog kantona), bitno je istaći, da su značajan kvalitet donijele posljednje izmjene i dopune Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba (“Službene novine FBiH”, broj: 55/00, 41/01 i 22/05).

Ovim odredbama uvedene su svojevrsne sankcije za osobe koje su radno angažovane kod poslodavaca bez regulisanog radno-pravnog statusa. S tim u vezi, na osnovu spiskova inspektora rada, inspektorat Službi za zapošljavanje Tuzlanskog kantona dostavlja mjesečne spiskove osoba za koje je prilikom inspekcijskog pregleda utvrđeno da kod poslodavca rade “na crno” ili da određena osoba djelatnost obavljaju bez odobrenja nadležnog organa.

Sa spiskovima, kao prilogom, Službi se ujedno dostavlja i zahtjev za brisanje takvih osoba sa evidencije nezaposlenih.

Služba za zapošljavanje vrši provjeru da li se osobe sa spiska nalaze na evidenciji nezaposlenih i po okončanju postupka vrši njihovo brisanje sa evidencija nezaposlenih, čime te osobe gube pravo na zdravstveno osiguranje, eventualnu naknadu za vrijeme nezaposlenosti i druga prava po osnovu nezaposlenosti, u trajanju od 6 mjeseci.

Kao posljedica naprijed navedenih kontrola u 2011. godini, po nalogu inspektora zasnovan je radni odnos sa **504** osobe što je za **84** osobe ili procentualno **20 %** bilo više u odnosu na prethodnu 2010. godinu, odnosno poslodavci su sa zaposlenicima zaključili pojedinačne ugovore o radu i izvršili njihovo prijavljivanje kod Federalnog zavoda PIO/MIO i Zavoda za zdravstveno osiguranje Tuzlanskog kantona.

Dakle, imajući u vidu činjenicu da su direktnim angažmanom Kantonalne uprave za inspekcijske poslove TK, sa evidencije nezaposlenih kod Kantonalne službe za zapošljavanje brisane **504** osobe, koje su po nalogu inspektora zasnovale radni odnos, kao i činjenice da je **125** osoba brisano na osnovu spiskova za provjeru, dostavljenih od strane Kantonalnih inspektora rada, a indirektnim radom sa naprijed navedenom Službom za zapošljavanje brisano **76** osoba, onda slobodno možemo reći da se direktnim, i indirektnim angažmanom ove Uprave sa evidencije nezaposlenih brisalo **705** osoba.

Posljedica ovako temeljitog rada je daleko značajnija u dijelu koji se ne može finansijski iskazati i koji se odnosi na uređenje subjekata nadzora u smislu ostvarivanja prava radnika iz radnog odnosa. Do momenta kontrola, u ovoj oblasti bili su prisutni vrlo nehumani uslovi rada, kao i maksimalna eksploatacija rada zaposlenih, zbog nepoštivanja radnog vremena i zbog nedovoljnog broja zaposlenih izvršilaca.

U pomenutom periodu, u vrijeme građevinske sezone, inspektori rada izvršili su pojačan nadzor građevinskih radilišta, kada su na području Tuzlanskog kantona kontrolisali **16** radilišta gdje su zatekli **136** radno angažovanih zaposlenika, od kojih je **10** zaposlenika radilo suprotno Zakonu o radu, a od drugih nedostataka u većini slučajeva evidentirane su neblagovremene isplate plata.

b) U skladu sa Programom rada Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Tuzlanskog kantona i na osnovu Odluke Vlade Federacije BiH V broj 879/2011 od 24. 08. 2011. godine, o provođenju pojačane kontrole na suzbijanju "rada na crno" na području Federacije BiH te usvojenog Plana pojačane kontrole "rada na crno" Federalne uprave za inspekcijske poslove, federalni inspektori iz šest inspektorata Federalne uprave, u koordinaciji sa kantonalnim inspektorima, te inspektorima Porezne uprave Federacije BiH, obavili su inspekcijske nadzore u okviru aktivnosti pojačanog nadzora na suzbijanju rada "na crno" u vremenu od 12. 09. do 29.10.2011. godine na području svih Kantona Federacije BiH.

S tim u vezi ovdje ćemo iznijeti samo dio podataka iz zvaničnog izvještaja koji je KUIP-u TK dostavljen od Federalne uprave za inspekcijske poslove.

TABELA - KUMULATIVNI POKAZATELJI INSPEKCIJSKIH NADZORA NA SUZBIJANJU "RADA NA CRNO"

Anagažovano inspektora 107

Izvršeno inspekcijskih nadzora 11.018

Sačinjeno zapisnika 11.018

Kontrolisano radnika 31.310

ZATEČENO RADNIKA "NA CRNO" 1.729

Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora 482

Izdato prekršajnih naloga 4.483

Iznos izdatih prekršajnih naloga 4.037.846,00 KM

Izvršeno kontrolnih nadzora 1.525

Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka 292

Izrečeno mjera zabrana rada 88.

UKUPNI FINANSIJSKI EFEKTI 4.119.599,29 KM

EVIDENTIRANO NOVOPRIJAVLJENIH RADNIKA PO EVIDENCIJI POREZNE UPRAVE FEDERACIJE BIH 14.575

U okviru nadzora iz oblasti radnih odnosa federalni i kantonalni inspektori obavljali su inspekcijske nadzore na području svih kantona Federacije BiH, u čemu je učestvovalo **40** inspektora rada, od čega **7** federalnih a ostalih **33** su kantonalni inspektori sa dobivenim ovlaštenjima federalnih inspektora rada (od kojih **11** iz KUIP-a TK).

Osnovna zapažanja provedenog pojačanog inspekcijskog nadzora u mjesecu septembru i oktobru 2011. godine, je da se stanje kod većine poslodavaca u odnosu na prethodne provedene kontrole

odnosno na stanje utvrđeno u toku prethodnih organizovanih nadzora, značajno poboljšalo u smislu poštivanja zakonskih propisa.

Naime, bez obzira na faktore iznenađenja (nadzori vikendom, u kasnim noćnim i ranim jutarnjim satima), inspeksijskim nadzorima zatečen je daleko manji broj lica koja su angažovana na radu kod subjekta nadzora suprotno Zakonu a i disciplina isplate plaća i uplate doprinosa je na većem nivou nego je to konstatovano ranijim kontrolama. Isto tako treba istaći da je u nastavku provedenih nadzora odnos poslodavaca prema inspektorima bio daleko korektniji, te da su unaprijed pripremljenom dokumentacijom u mnogome pomogli efikasnijem vršenju inspeksijskog nadzora.

IZDVOJENI PODACI ZA TUZLANSKI KANTON

Izvršeno inspeksijskih nadzora **1148**

Sačinjeno zapisnika inspeksijskim nadzorima **1148**

Kontrolisano radnika **2612**

Zatečeno radnika "na crno" 193

Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora **47**

Izdato prekršajnih naloga **538**

Iznos izdatih prekršajnih naloga **436.662,00**

Izvršeno kontrolnih nadzora **281**

Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka **14**

Izrečeno mjera zabrana rada **1**

II Radi stvaranja cjelovite slike o radu inspektora rada za oblast radnih odnosa u 2012. godini, prezentiraćemo podatke o broju inspeksijskih pregleda i rezultatima istih, kao i izrečene upravne, prekršajne i druge mjere, koje su izrekli vršeci inspeksijski nadzor u periodu **01.01. do 30.06.2012.** godine.

Obzirom na programske ciljeve inspekcije rada u Programu rada za 2012. godinu, može se konstatovati da su isti ostvareni u potpunosti, kako su i planirani, s napomenom da je to učinjeno s manjim brojem izvršilaca u odnosu na broj predviđen Programom rada, što je zahtijevalo pojačano angažovanje svih inspektora rada i drugih inspektora ovog inspektorata.

Naime, u pomenutom periodu inspeksijski nadzor je obavljalo 11 (jedanaest) inspektora rada za oblast radnih odnosa, jer je jedna inspektorica koristila pravo na porodijsko odsustvo.

U pomenutom periodu inspektori rada Kantonalne uprave na području TK izvršili su ukupno **778** pregleda, od kojih **488** redovnih pregleda, **169** kontrolnih pregleda i **121** pregled po predstavkama.

Od ukupnog broja naprijed navedenih inspeksijskih pregleda, **467** pregleda je izvršeno kod poslodavaca pravnih osoba, a **311** pregleda kod poslodavaca fizičkih osoba i tom prilikom evidentirana **422** uredna pregleda, **299** pregleda u kojima su subjekti nadzora bili u prekršaju.

U **57** slučajeva se iz objektivnih razloga nisu mogli izvršiti pregledi, te su sačinjene službene zabilješke.

U periodu **01.01. do 30.06.2012.** godine, izrečene su upravne, prekršajne i druge mjere, kako slijedi:

1. Doneseno je ukupno **10 rješenja o zabrani rada**, a od toga: **2** rješenja o zabrani rada stranaca, **7** rješenja o zabrani prekovremenog rada i **1** rješenje (ostale zabrane).

Kao mjere obezbjeđenja izrečenih upravnih mjera zabrana rada, u **1** slučaju izvršeno je i pečačenje objekta.

2. Doneseno je ukupno **259 ostalih rješenja**, a od toga **258** rješenja o otklanjanju nedostataka i **1** rješenje o produženju roka izvršenja upravne mjere.

3. Izrečeno je ukupno **41 ostalih mjera** i to:

- **2** upozorenja na obaveze primjene propisa iz oblasti rada,
- **9** zaključaka o odbacivanju podnesaka-zahtjeva stranaka, zbog nenadležnosti,
- **27** zaključaka o obustavi postupka,

- 3 zaključka o produženju roka izvršenja rješenja.

Dakle, u posmatranom periodu od **01.01. do 30.06.2012** godine inspektori rada za oblast radnih odnosa Kantonalne uprave izrekli su ukupno **310** upravnih mjera.

4. Ishod preduzetih upravnih mjera :

- na osnovu izdate zabrane rada **1** osoba je otklonila nedostatke po zabrani,
- na osnovu izdatih rješenja o otklanjanju nedostataka u **135** slučajeva otklonjeni su nedostaci,
- na osnovu izdatih rješenja o otklanjanju nedostataka u **7** slučajeva nedostaci nisu otklonjeni,
- za **52** donesena rješenja nisu protekli rokovi za izvršenje, a
- za **64** rješenja o izricanju mjera nisu izvršeni kontrolni pregledi.

Neophodno je pomenuti da, imajući u vidu sve izrečene upravne mjere, ni u jednom slučaju nije izjavljena žalba.

5. Podaci o zatečenoj angažovanoj radnoj snazi i prijavama na osiguranje:

U inspekcijskim kontrolama na području Tuzlanskog kantona ukupno je zatečeno **9.349** radno angažovanih osoba.

Od ukupnog broja radno angažovanih osoba **8.767** lica bilo je zatečeno da radi kod poslodavaca pravnih osoba a **582** lica zatečeno je da radi kod poslodavaca fizičkih osoba, od čega je **9.031** lice bilo angažovano u skladu sa zakonom, od kojih je **8.567** lica bilo angažovano kod poslodavaca pravnih osoba a **464** lica bilo angažovano kod poslodavaca fizičkih osoba, dok je **318** lica bilo angažovano suprotno zakonu, od kojih je **200** lica bilo angažovano kod poslodavaca pravnih osoba, a **118** lica bilo angažovano kod poslodavaca fizičkih osoba.

U posmatranom periodu, po nalogu inspektora zasnovan je radni odnos sa **104** osobe, odnosno poslodavci su sa zaposlenicima zaključili pojedinačne ugovore o radu i izvršili njihovo prijavljivanje kod Federalnog zavoda PIO/MIO i Zavoda za zdravstveno osiguranje Tuzlanskog kantona, od kojih je **61** zaposlenik bio angažovan kod poslodavaca pravnih osoba, a **43** zaposlenika bilo angažovano kod poslodavaca fizičkih osoba.

Za 78 zatečenih radno angažovanih osoba postupak rješavanja radno-pravnog statusa je bio u toku.

6. Preduzete prekršajne mjere – sankcije :

U izvještajnom periodu na području Tuzlanskog kantona izdato je **54** prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od **44.841,00 KM**.

U periodu **01.01. do 30.06.2012.** godine, rezultati rada inspektora rada za oblast radnih odnosa, bio bi daleko bolji da se jedan dio kapaciteta ove inspekcije nije morao angažovati na poslovima kontrola ispunjavanja minimalnih tehničkih uslova kod subjekata nadzora, odnosno investitora koji su otpočinjali sa radom, bilo kao fizička lica, bilo kao pravna lica, zbog poštivanja vrlo kratkih rokova za ovu vrstu nadzora.

Takođe, na ovaj broj i kvalitet rada kantonalnih inspektora rada za oblast radnih odnosa, a po pitanju suzbijanja rada „na crno“, je uticala i činjenica da su u cijelom posmatranom periodu 4 (četiri) inspektora rada, vršili nadzor u oblasti obrazovanja u ustanovama obrazovanja na području Tuzlanskog kantona, a zna se da je u toj oblasti „rad na crno“ pa stoga i prijave zaposlenih po nalogu inspektora veoma rijedak. To ni u jednom trenutku ne znači da se inspekcija rada nije trebala posvetiti nadzoru ustanova obrazovanja jer je, iz podataka koji slijede, vidljivo da je u toj oblasti utvrđen veliki broj drugih prekršaja iz oblasti radnih odnosa, o čemu je sačinjen i poseban izvješta sa prijedlogom mjera za njihovo otklanjanje. Treba naglasiti da su ustanove obrazovanja prvi put sveobuhvatno kontrolisane u ovom izveštajnom periodu.

Posljedica ovako temeljitog rada je daleko značajnija u dijelu koji se ne može finansijski iskazati i koji se odnosi na uređenje subjekata nadzora u smislu ostvarivanja prava na rad i prava zaposlenika iz radnog odnosa. U skladu sa Programom rada Kantonalne uprave za inspeksijske poslove Tuzlanskog kantona za 2012. godinu i uz podršku Vlade Tuzlanskog kantona, izvršen je nadzor u svim ustanovama osnovnog i ustanovama srednjeg obrazovanja (osnovnim i srednjim školama).

1. Nadzor u osnovnim školama na području Tuzlanskog kantona

U 88 osnovnih škola na području Tuzlanskog kantona, koje su pregledane, evidentirano je 11 različitih prekršaja – nedostataka, u ukupnom broju od 195 utvrđenih prekršaja, odnosno postupanja suprotnih pozitivnim propisima.

2. Nadzor u srednjim školama na području Tuzlanskog kantona.

U 33 srednje škole na području Tuzlanskog kantona, koje su pregledane, evidentirano je 9 različitih prekršaja – nedostataka, u ukupnom broju od 74 utvrđenih prekršaja, odnosno postupanja suprotnih pozitivnim propisima koji su bili predmet nadzora.

Nakon izvršenih inspeksijskih pregleda osnovnih škola, kao i nakon inspeksijskih pregleda srednjih škola, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove je sačinila posebne Izvještaje sa prijedlozima mjera za otklanjanje utvrđenih prekršaja i nedostataka i isti su, sa predloženim mjerama, Ministarstvu obrazovanja, nauke kulture i sporta TK, dostavljeni u tekstualnom i tabelarnom obliku, gdje su vrlo pregledno i detaljno iskazane sve uočene nepravilnosti i nedostaci po svakoj od škola.

Prijedlozi i mjere kantonalne inspekcije rada za otklanjanje navedenih utvrđenih nepravilnosti u osnovnim i srednjim školama, koji su proslijeđeni Ministarstvu obrazovanja se odnose na slijedeće:

1) Pripravnici

Prijedlog: Da se pripravnici primaju isključivo putem konkursa i na početku školske godine zbog kontinuiteta obavljanja pripravničkog staža, na period potreban za sticanje uvjeta za polaganje pripravničkog/stručnog ispita u skladu sa odredbama Zakona o radu.

Obrazloženje: U brojnim inspeksijskim nadzorima prilikom kontrole prijema pripravnika uočili smo da se sa pripravnicima zaključuje ugovor o obavljanju pripravničkog staža na period kraći od vremena koje im je potrebno da odrade pripravnički staž i steknu uvjet za polaganje stručnog ispita i uvjete za dalji samostalan rad. Ovakve situacije se dešavaju zbog toga što škole dobivaju saglasnosti za angažovanje pripravnika na period do 90 dana, što je u suprotnosti sa pozitivnim propisima iz oblasti rada, kojim je propisano da se ugovor o obavljanju pripravničkog staža zaključuje na onoliko vremena koliko traje pripravnički staž, propisan za zanimanje na koje se odnosi.

2) Spoljni saradnici

Prijedlog: Da se ne daju saglasnosti za angažovanje spoljnih saradnika po osnovu ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova.

Obrazloženje: U pojedinim školama se zaključuju ugovori o obavljanju privremenih i povremenih poslova za obavljanje poslova iz osnovne djelatnosti, odnosno za obavljanje sistematizovanih poslova iz općih akata ustanova obrazovanja. Ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova u ustanovama obrazovanja apsolutno je nezakonit za obavljanje poslova iz osnovne djelatnosti, odnosno za obavljanje svih sistematizovanih poslova iz općih akata ustanova obrazovanja.

3) Ugovor o djelu

Prijedlog: Da se ne daju saglasnosti za angažovanje osoba po osnovu ugovora o djelu.

Obrazloženje: Škola je sa angažovanim licima zaključila ugovor o djelu na poslovima iz osnovne djelatnosti (na poslovima nastavnika pravoslavne i katoličke vjeroispovjesti), što je suprotno članu 2. Zakona o radu, a što je kažnjivo po članu 139. a stav 1. i 3. alineja 1 istog Zakona. Imajući u vidu razliku između ugovora o radu i ugovora o djelu, očito je da ugovor o djelu ne može biti predmet radno-pravnih odnosa, jer osoba obavlja poslove koji s obzirom na narav i vrstu rada ima obilježje posla za koji se zasniva radni odnos. Odredbom člana 12. Kolektivnog ugovora za djelatnost osnovnog obrazovanja u TK (Službene novine TK, broj : 07/01, 06/07) je propisano da ako se se na konkurs, odnosno oglas, ne javi ni jedan kandidat koji ispunjava postavljene uslove, donijet će se odluka o objavljivanju novog konkursa, odnosno oglasa, ukoliko i dalje postoji potreba za prijemom u radni odnos, najdalje u roku od 30 dana, te ukoliko se na ponovljeni konkurs ne prijavi kandidat koji ispunjava uslove za izvođenje odgojno-obrazovnog procesa određenog predmeta, osnovna škola može primiti, privremeno, za određeni period, osobu koja ispunjava uslove u pogledu profila i stručne spreme, a koja je u radnom odnosu kod drugog poslodavca, na osnovu ugovora o djelu. Dakle, da bi kantonalni inspektori rada mogli prihvatiti zaključen ugovor o djelu za poslove za koji se zasniva radni odnos, škola treba postupiti u skladu sa članom 12. Kolektivnog ugovora, što u većini škola nije postupljeno.

Dalje, problem se javlja za osobu koja radi na poslovima nastavnika po osnovu ugovora o djelu a nema položen stručni ispit za samostalni odgojno-obrazovni rad u skladu sa članom 78. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju, i čiju nastavu mora verifikovati mentor. Dakle, kada kantonalni inspektor rada i prihvati da se sporna osoba angažuje ugovorom o djelu na osnovu člana 12. Kolektivnog ugovora za djelatnost osnovnog obrazovanja, postavlja se pitanje da li takva osoba može samostalno realizovati časove, odnosno da li je takva nastava verifikovana.

4) Rad bez ugovora o radu

Prijedlog: Predlažemo da se iznađu mogućnosti unutar Ministarstva da se u pogledu davanja odgovora po zahtjevima škola za davanje saglasnosti za prijem ili angažovanje zaposlenika, isti prosljedi u roku od 3 dana od podnošenja zahtjeva, s obzirom da svako kašnjenje Ministarstva u davanju odgovora vodi škole u prekršaj.

Obrazloženje: U inspeksijskim nadzorima je utvrđeno da pojedine škole sa zaposlenicima nisu zaključivale ugovor o radu, što je postupanje suprotno članu 2. Zakona o radu i kažnjivo po članu 139.a stav 1. i 3. alineja 1. istog Zakona. Kao razlog za navedeno postupanje, direktori škola navode da čekaju saglasnost nadležnog Ministarstva kako bi zaključili ugovore o radu i zaposlenike prijavili na obavezno osiguranje. Problem se usložnjava ukoliko se ima u vidu činjenica da takvi zaposlenici i ako nemaju ugovor o radu izvode nastavu i vrše ocjenjivanje učenika, a nisu uposlenici škole, ili se dešava da odgovorna osoba u školi ne vrši popunu upražnjenog radnog mjesta čime učenici gube časove redovne nastave.

5) Volonteri

Prijedlog: Ministarstvo bi trebalo prilikom izdavanja saglasnosti za angažovanje osoba po osnovu Ugovora o volonterskom radu, upozoriti škole da su obavezne ugovor dostaviti JU Služba za zapošljavanje TK.

Obrazloženje: Prilikom inspeksijskih nadzora u školama je utvrđeno da se vrši angažovanje volontera radi stručnog osposobljavanja za samostalan rad. U pojedinim školama ugovori o angažovanju volontera se ne dostavljaju JU Služba za zapošljavanje TK a obaveza dostavljanja ugovora o volonterskom radu je propisana Zakonom o radu.

U pomenutom periodu vršen je i pojačan nadzor određenih djelatnosti i to pekara i ugostiteljskih objekata, sa podacima kako slijede:

Redni broj	Kontrolisani objekti	Broj kontrola	Zaposlenici			Prekršajni nalog		Otklanjanje nedostataka (Rješenje)
			Zatečeno	Zakonito	Nezakonito	Izdato	Iznos u KM	
1.	PEKARE	51	152	127	25	21	17.440	9
2.	UGOSTITELJSKI OB.	92	292	267	17	8	7500	11
UKUPNO		143	444	394	42	29	24940	20

Osnovna zapažanja provedenog pojačanog inspekcijskog nadzora u mjesecu junu 2012. godine, je da se stanje kod većine poslodavaca u ugostiteljskoj djelatnosti u odnosu na prethodne provedene kontrole, odnosno na stanje utvrđeno u toku prethodnih organizovanih nadzora, značajno poboljšalo u smislu poštivanja zakonskih propisa. Naime, bez obzira na faktore iznenađenja (nadzori vikendom, u kasnim noćnim i ranim jutarnjim satima) inspekcijskim nadzorima zatečen je daleko manji broj osoba koja su angažovana na radu kod subjekta nadzora suprotno Zakonu a i disciplina isplate plaća i uplate doprinosa je na većem nivou nego je to konstatovano ranijim kontrolama.

Međutim, inspekcijski pregledi pekara pokazali su da je stanje skoro identično dosadašnjim inspekcijskim pregledima, što i dalje upućuje na potrebu stalnog nadzora u ovoj djelatnosti i neophodnost sankcionisanja prekršilaca putem izdavanja prekršajnih naloga ili podnošenjem zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom sudu.

Takođe, pojačan nadzor ugostiteljskih objekata koji je vršen u pomenutom periodu, potvrdio je ranije uočenu pojavu, t.j. **da se i na području Tuzlanskog kantona sve češća javlja novi oblik angažovanja zaposlenika „na crno“ putem ugovora o obavljanju povremenih i privremenih poslova zaključenih sa osobama koje su poslodavcima uputile privatne agencije za zapošljavanje ili studentske zadruge, za poslove koji se obavljaju na radnim mjestima (konobar, kuhar) i koji se kao takvi mogu obavljati samo iz radnog odnosa tj. zaključivanjem ugovora o radu.**

Inspektori rada su u posmatranim periodima vršili kontrole i učestvujući u sastavu mješovitih timova sa Kantonalnom tržišno-turističkom, saobraćajnom, veterinarskom, inspekcijom zaštite na radu, i drugim inspekcijama, kojom prilikom su vođene zajedničke aktivnosti prilikom kontrola subjekata koji obavljaju veterinarsku djelatnost i prodaju lijekova, javnih i privatnih zdravstvenih ustanova, poljoprivrednih apoteka, zatim subjekata koji vrše taxi i kombi prijevoz, vršene su kontrole benzinskih pumpi, mesnica, advokatskih kancelarija i td.

U oba pomenuta perioda, značajno je istaći iskazan pozitivan odnos javnosti, odnosno građana prema provedenim aktivnostima i njihovo aktivno sudjelovanje u otkrivanju i prijavljivanju poslodavaca kod kojih su angažovane osobe na radu „na crno“, jer su građani prijavama na telefon KUIP TK -a i mobilni telefon glavnog inspektora inspektorata rada, davali podatke o prekršiocima zakona, koji su u velikom broju bili tačni.

Inspekcije su u svom djelovanju gdje je to bilo moguće primjenjivale preventivne mjere, a gdje se radilo o grubom kršenju materijalnih propisa primjenjivale su i represivne mjere izdavanjem prekršajnih naloga. Ovo se prvenstveno odnosi na veći broj ne prijavljenih radnika, višemjesečno neisplaćivanje plata i obaveza-doprinosa po osnovu plata, neposjedovanje fiskalnih urenjaja za obveznike I kategorije fiskalizacije (benzinske pumpe,

apoteke i ugostiteljski objekti), ne posjedovanje sanitarnih knjižica za uposlena lica koja dolaze u kontakt sa hranom kao i nepravilno deklarisanje i čuvanje proizvoda naročito u ugostiteljskim objektima te obavljanja djelatnosti bez odobrenja za rad.

I u narednom periodu, glavni i prioritetni zadaci za kantonalnu inspekciju rada za oblast radnih odnosa, biće kontinuirano vršenje nadzora, u cilju otkrivanja i suzbijanja rada „na crno“, kako bi se zaštitila prava zaposlenika iz radnog odnosa, a takođe i stvorio ambijent za poslodavce koji uredno izmiruju svoje obaveze.

Međutim, na osnovu dosadašnjih iskustava, moramo prethodno konstatovati da se oblast rada, kao upravna oblast, ne može riješiti samo inspeksijskim nadzorima, te da je neophodno, prije svega, značajnije uključivanje zaposlenika u sindikalne organizacije i vijeća zaposlenika i njihovo kvalitetnije angažovanje u svrhu pregovaranja sa poslodavcima i organima vlasti.

Po pitanju rada „na crno“, s obzirom na složenost problema u ovoj upravnoj oblasti, takođe, može se reći da nije realno očekivati da inspekcija rada sama riješi pitanje angažovanja radnika „na crno“ jer on zahtjeva kompleksniji pristup, što podrazumijeva uključivanje više faktora odnosno donošenje mjera na svim nivoima države kao npr. donošenje strategije zapošljavanja na nivou BiH, utvrđivanje entitetske i državne investicione politike, donošenje konkretnih mjera za podsticaj zapošljavanja, te mjera iz oblasti socijalne politike, regulisanje politike doprinosa za penzijski i zdravstveni fond, pooštavanje kaznene politike za oblast radnog zakonodavstva itd.

Da bi se ostvarili što bolji rezultati po pitanju suzbijanja rada „na crno“, nastavit će se pozitivna praksa rada u dvije smjene, jer je popodnevi i noćni rad polučio jako dobre rezultate i pored očajne zakonske regulative, gdje, prije svega, mislimo na odredbe trenutno važećeg Zakona o radu („Službene novine FBiH“, br. 43/99, 32/00 i 29/03), čije izvršenje nadzire inspekcija rada za oblast radnih odnosa, čije manjkavosti iznosimo u nastavku tekstu.

1. Zakonom o radu (prvim izmjenama istog), u naše radno zakonodavstvo uveden je institut usmeno zaključenog ugovora o radu koji ne ide u korist uposlenicima, a predmet je čestih zloupotreba.

Usmena forma, kao neformalni oblik zasnivanja radnog odnosa, spominje se samo na jednom mjestu (član 21. stav 1. Zakona) jer se dalje precizira samo sadržaj ugovora o radu, koji je zaključen u pismenoj formi.

Nepostojanje jasnijih i preciznijih odredbi u pogledu usmene forme predstavlja veliku zapreku u eventualnim slučajevima razrješavanja individualnih radnih sporova, kako s obzirom na zasnivanje, tako i s obzirom na prestanak radnog odnosa.

Ovo iz razloga što **pismena forma ugovora o radu ima i dokaznu i zaštitnu funkciju** jer se pismenim ugovorom dokazuje postojanje samog ugovora, ali i svih prava iz radnog odnosa (radno mjesto, plaća, trajanje radnog odnosa, pravo na dnevni sedmični i godišnji odmor i Službene).

Osim što bi propisivanje samo pismene forme imalo zaštitnu funkciju u interesu uposlenika, istim bi se izbjegle brojne zloupotrebe jer se institutom **usmeno zaključenog ugovora o radu** vrlo često **prikriva „rad na crno“** od strane poslodavaca, ali i zaposlenika koji se, obzirom da su ekonomski slabija strana ugovornog odnosa, solidarišu sa poslodavcem i izjavljuju da imaju zaključene **ugovore o radu na neodređeno vrijeme u usmenoj formi, u kojem slučaju inspektori rada nisu u mogućnosti utvrditi stvarni početak rada, da li je ugovor o radu uopće zaključen, pa samim tim pružiti upravnu i prekršajnu zaštitu prava iz radnog odnosa.**

Ovo posebno iz razloga što je Zakonom o radu predviđeno da je poslodavac dužan **uručiti pismenu izjavu o usmeno zaključenom ugovoru o radu na dan kada zaposlenik počne**

da radi (ako se radi o ugovoru o radu na određeno vrijeme) ili u roku od jednog mjeseca od dana otpočinjanja sa radom (ako se radi o ugovoru na neodređeno vrijeme), što predstavlja pogodan okvir za zloupotrebe poslodavaca i uvijek ostavlja mogućnost izjavljivanja da je ugovor o radu zaključen u usmenoj formi i na neodređeno vrijeme, a da je uposlenik otpočeo sa radom nekoliko dana prije kontrole, a stvarni početak rada nije moguće utvrditi, što onemogućava inspektore u poduzimanju upravnih i prekršajnih mjera.

Iz navedenih razloga, a u cilju odgovarajuće zaštite zaposlenika i sprječavanja "rada na crno", potrebno je utvrditi obavezu poslodavca da zaposleniku dostavi primjerak "prijave" na sva obavezna osiguranja i to u roku od 15 dana od dana stupanja na rad.

Takođe, analizirajući prekršaje utvrđene prilikom inspekcijskih kontrola, uočeno je da je "rad na crno" najčešći konstatovan prekršaj, čemu u značajnoj mjeri doprinose i kaznene odredbe pomenutog Zakona o radu, koje stimulatивно djeluju na poslodavce u činjenju istog.

Naime, minimalna zapriječena kazna iznosi 1.000,00 KM, a uzmemo li u obzir činjenicu sa sudovi iznimno rijetko izriču novčane kazne veće od minimalnih poslodavca, koji radno angažuje nekoliko uposlenika bez zaključenog ugovora o radu, ista ni ne pogađa, niti se ostvaruje svrha kažnjavanja jer bi i u eventualno ponovljenom slučaju novčana kazna bila ista.

Dalje, novčana kazna koja je zapriječena Zakonom o radu ista je i za slučaj kada poslodavac ne zaključi ugovor o radu sa jednom osobom, kao i za slučaj kada poslodavac ne zaključi ugovor o radu sa 20, 30, 300 ili više osoba, ali i u slučaju višestrukog ponavljanja prekršaja.

Stoga bi bilo neophodno izvršiti izmjene važećeg Zakona o radu i u tom dijelu, te predvidjeti veće novčane kazne za "rad na crno", odnosno za ponavljanje ovog prekršaja, ali i mjeru zabrane rada poslodavca u određenom trajanju za slučaj višestrukog ponavljanja, te novčane kazne utvrditi u rasponu u zavisnosti od broja osoba koje obavljaju "rad na crno". Npr. utvrditi raspon novčane kazne kada poslodavac ne zaključi ugovor o radu sa 5 osoba, veći raspon novčane kazne kada se radi o 10 osoba s kojima nije zaključen ugovor o radu i ili predvidjeti višestruke, destimulativne iznose kazni ako se radi o većem broju radno angažovanih lica, bez regulisanog radno-pravnog statusa (npr. do 50; do 100; do 200 osoba s kojima nije zaključen ugovor o radu).

Osim Zakona o radu, i Krivični zakon FBiH, u okviru grupe krivičnih djela protiv radnih odnosa, pruža zaštitu prava iz radnih odnosa, ali inkriminiše pojedine radnje na uopćen način, zbog čega je nejasna i nedefinisana granica između prekršaja kao lakšeg oblika protivpravnog ponašanja i krivičnog djela.

U našem važećem krivičnom zakonodavstvu, propisano je kao krivično djelo uskraćivanje ili ograničavanje prava iz socijalnog osiguranja i radnog odnosa, uz prijetnju novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine¹, što su identična rješenja kao u Kaznenom zakonu Republike Hrvatske iz 1997. godine.

Međutim, upravo zbog važnosti suzbijanja "rada na crno" i njegovih posljedica, izmjenama Kaznenog zakona Republike Hrvatske iz 2003. godine zakonsko obilježje i radnja ovog krivičnog djela je konkretizirana, te je propisano da poslodavac čini krivično djelo ako ne prijavi radnika tijelima zdravstvenog ili mirovinsko-invalidskog osiguranja, a zapriječena je strožija vrsta kazne u odnosu na izvorni Zakon i to samo kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine, za razliku od ranijih rješenja kada je bila predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine.

Iz tog razloga bi bilo neophodno izmijeniti važeći Zakon o radu, te kroz ove izmjene ukinuti institut usmeno zaključenog ugovora o radu, predvidjeti strožije novčano kažnjavanje, posebno u slučaju većeg broja uposlenika koji se radno angažuju bez zaključenog ugovora o radu, kao i ponovljenog prekršaja, te obavezu poslodavca da zaposleniku dostavi prijave na sva obavezna osiguranja u određenom roku nakon stupanja na rad.

2. Važeći Zakon o radu ne obavezuje poslodavca da vodi dnevnu evidenciju izrađenih sati, prisustva na poslu i odmora zaposlenika.

Nevođenje pomenute evidencije onemogućava inspektore rada da vrše kontrolu radnog vremena, prekovremenog rada, rada noću, preraspodjele radnog vremena, te dnevnog, sedmičnog i godišnjeg odmora zaposlenika. Stoga je neophodno dopuniti važeći Zakon o radu i utvrditi ovu obavezu za poslodavca, te je u tom smislu, po nama, neophodno predvidjeti donošenje provedbenog propisa o obliku, sadržaju i načinu vođenje knjige izrađenih sati, uz obavezu mjesečnog ovjeravanja iste od strane nadležne općinske službe.

3. Pored odredaba o pravu na plaću, koje se najčešće krše od strane poslodavaca, tu spadaju i odredbe o pravu na godišnji odmor, u smislu da se zaposlenicima ne odobrava godišnji odmor u trajanju koje je propisano zakonom. Stoga je neophodno utvrditi obavezu poslodavaca da pojedinačnim aktom za svakog zaposlenika utvrđuje dužinu i vrijeme korištenja godišnjeg odmora, jer je inspektor rada, teško a ponekad i gotovo nemoguće, utvrditi tačne podatke o tome da li zaposlenici uopće ostvaruju pravo na godišnji odmor, te ostvaruju li to pravo na način i u obimu regulisanim Zakonom.

Iz tog razloga, smatramo da bi dopuna Zakona o radu u ovom dijelu umnogome doprinijela ostvarivanju ovog prava zaposlenika.

4. U praksi poslodavci veoma rijetko zaposlenicima uručuju pismeni obračun plaće, a kada to i učine, iz istog nije vidljivo kako je utvrđen iznos plaće i naknade plaće (redovan rad, povećanje plaće, prekovremeni i minuli rad, naknada za rad u vrijeme praznika, korištenje godišnjeg odmora, plaćenog odsustva, za vrijeme privremene spriječenosti za rad), te iznos obračunatih i uplaćenih doprinosa. Stoga bi dopuna člana 70. Zakona o radu, koji reguliše pravo na plaću, **propisivanjem sadržaja pismenog obračuna plaće, kao i prekršaja zbog neuručivanja pismenog obračuna plaće (iz kojih obračuna bi se takođe moglo utvrditi da li uposlenici ostvaruju pravo na sedmični i godišnji odmor), u značajnoj mjeri doprinijela vršenju kvalitetnog i sveobuhvatnog inspeksijskog pregleda, čime bi se umnogome smanjila bespravna eksploatacija radnika kroz prekovremeni rad ili rad duži od punog radnog vremena, kao i rad u dane praznika.**

Navedene primjedbe na Zakon o radu, ova Uprava je iznosila u inicijativama za izmjene navedenog Zakona, upućenim Federalnom ministarstvu pravde, a takođe i u javnoj raspravi na Nacrt novog Zakona o radu, koji još nije usvojen.

U kontekstu svega navedenog, bitno je istaći i činjenicu da daleko veće ovlasti i daleko bolju regulativu po pitanju suzbijanja rada „na crno“, imaju inspektori Porezne uprave Federacije BiH, u čijim je materijalnim i organizacionim propisima regulisano da nezakonito poslovanje poreznog obveznika uključuje i neprijavljivanje radnika, te da je, što se tiče mjera koje izriču porezni inspektori, pored izricanja novčane kazne, za ovakav vid nezakonitog poslovanja, ostavljena mogućnost izricanja i upravne mjere zabrane rada, koja se obezbjeđuje mjerom pečačenja poslovnih prostorija poreznog obveznika.

Stoga smatramo da bi bilo neophodno u budućem Zakonu o radu ugraditi potpuno identične odredbe iz gore pomenutih poreznih zakona, koje bi omogućile kantonalnim inspektorima rada da inspeksijske nadzore vrše na daleko efikasniji način i sa daleko boljim rezultatima rada od postojećih.

S poštovanjem,

Dostavljeno:

1 x Naslovu
1 x Evidencija
1 x Arhiva

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
- V L A D A -
Broj: 01-670-3/12
Široki Brijeg, 9. srpnja 2012.

01/2-50-1

16-07-2012

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO	16.07.2012
Organizaciona jedinica	Široki Brijeg
Šifra	01-60-1-15-28/12

**Zastupnički dom
Parlamentarne skupštine
Bosne i Hercegovine**

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje, dostavlja se
Veza: Vaš dopis broj: 01/2-50-1-15-28/12 od 28. svibnja 2012. godine

U pravitku ovog dopisa dostavljamo Vam odgovor na zastupničko pitanje zastupnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Nermina Purića.

S poštovanjem,

Predsjednik
Zdenko Čosić

Zdenko Čosić a

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Županija Zapadnohercegovačka
Uprava za inspekcijske poslove
Broj: 16-02-34-1173/12
Široki Brijeg, 14. lipnja 2012.

Županija Zapadnohercegovačka
- VLADA-
Široki Brijeg

Predmet: Obavijest po Vašem dopisu broj: 01-670-1/12 od 4. lipnja 2012. godine

Vežano za Vaš dopis broj: 01-670-1/12 od 4. lipnja 2012. godine koji je ova Uprava zaprimila dana 11.06.2012. godine pod brojem :16-02-34-1173/12 , a odnosi se na zastupničko pitanje zastupnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Nermina Purića izvješćujem Vas o sljedećem:

Uprava za inspekcijske poslove Županije Zapadnohercegovačke u cilju borbe protiv rada na crno poduzima samo one mjere koje su utvrđene zakonom a one se uglavnom odnose na kontrolu zakonitosti u zapošljavanju u već postojećim pravnim i fizičkim subjektima na području Županije. Tako smo u 2011. godini uradili ukupno:

- 335 nadzora kod pravnih i sa aspekta zakonitosti u zasnivanju radnog odnosa između poslodavaca i uposlenika ,
- kontrolirano je ukupno 2366 uposlenika, od kojih je "na crno " zatečeno ukupno 125 uposlenika,
- djelovanjem inspekcije zasnovalo je radni odnos ukupno 104 uposlenika.

U pojedinim slučajevima moralo se djelovati represivno te smo u 2011. godini izdali i 17 prekršajnih naloga i 34 rješenja o otklanjanju nedostataka.

Za period 01.01.2012. godine do 30.05.2012. godine kontrola zakonitosti u zapošljavanju urađena je u 120 subjekata. U tim kontrolama zatečeno je sledeće stanje:

- kontrolirana su ukupno 1374 uposlenika
- od kontroliranih 1374 uposlenika " na crno" je radilo 79 uposlenika,
- djelovanjem inspekcije do sada je zasnovalo radni odnos u skladu sa zakonom 25 uposlenika,
- izdana su 23 rješenja o otklanjanju nedostataka ,
- urađena su 23 prekršajna naloga.

Moramo istaći da su sve više prisutne posljedice duboke ekonomske krize i da u ovoj godini poslodavci sve teže postupaju po rješenjima inspektora , a da su češći sučajevi da poslodavci otpuštaju radnike, jer nisu u stanju ispoštivati zakonske obveze prema njima. Svjedoci smo sve većeg broja prestanka rada poslovnih subjekata i slabljenja privrede, što se direktno implicira na povećanu ponudu radne snage na tržištu a to opet dodatno otežava odnosno onemogućava postizanje pozitivnih rezultata u ovoj oblasti.

S poštovanjem,

Ravnatelj
Tomašević Tomica dipl. ing.stroj.
[Handwritten signature]

01/0-50-1
09-07-2012
BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPSTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO
PRIMLJENO: 10-07-2012
Organizacioni jedinica: 01-50-1-15-28/12
Klasifikacioni oznaka: [blank]
Broj prilogi: [blank]

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАРИЈАТ**

Бања Лука, тел: 051/339-277, факс: 051/339-641, Е-mail: sekretar@vladars.net

Број: 04/1.3.1.-2067/12

Датум: 05.07.2012. године

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА Б И Х
ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ**

Поштовани,

У прилогу дописа достављамо Вам одговор на посланичко питање посланика Нермина Пурића, постављено на 28. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, одржаној 24.05.2012.године.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР ВЛАДЕ
Владо Владојевић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ
БАЊА ЛУКА

Број: 24.012/9993-98-2/12
Датум: 13.06.2012. године

ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
Трг БиХ 1
Сарајево

Предмет: Одговор на посланичко питање

Посланик Нермин Пурић на Двадесетосмој сједници Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, одржаној 24. маја 2012. године, поставио је сљедеће посланичко питање:

„Шта се подузима у циљу борбе против рада „на црно“, да ли се у овој области ишта планира подузети у скорије вријеме и какви су ефекти до сада предузетих мјера?“

На основу члана 82. Пословника о раду Владе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број: 10/09), а у складу са чланом 155. став 3. Пословника Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 33/06, 41/06, 81/06, 91/06, 91/07, 87/09 и 28/12) дајемо сљедећи

ОДГОВОР

Републичка управа за инспекцијске послове има 36 инспектора рада, док су на нивоу јединица локалне самоуправе издате укупно 4 сагласности за обављање послова инспектора рада. Ступањем на снагу новог Закона о инспекцијама у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 74/10) јединицама локалне самоуправе дато је у надлежност да контролишу област радних односа.

Цитираним Законом је прописано да инспектор може имати више инспекцијских звања уколико испуњава услове у погледу прописане стручне спреме. Користећи прописана овлаштења, овај орган је овластио 53 инспектора из других инспекцијских звања, који испуњавају услове у погледу прописане стручне спреме за инспектора рада, да обављају послове инспектора рада, а све у циљу сузбијања „рада на црно“. С тим у вези, обавјештавамо вас да се веома често организују акције инспектора рада, а циљна група тренутно су угоститељски објекти, продајни објекти, послодавци који ангажују раднике на грађевинским објектима и сви други послодавци који ангажују раднике на сезонским пословима.

Корист оваквих акција се огледа у чињеници да ће се кроз сузбијање „рада на црно“, с једне стране, обезбиједити једно од основних права радника из радног односа – право на пензијско – инвалидско осигурање, а с друге стране, редовном уплатом пореза и доприноса, стављање новца у легалне оквире и сузбијање сиве економије.

Законом о раду („Службени гласник Републике Српске“, број 55/07 – пречишћени текст) прописана су овлаштења инспектора рада. У случају да затекне непријављеног радника,

инспектор рада је овлаштен послодавцу издати прекршајни налог поводом почињеног прекршаја уз обавезу изрицања мјере забране рада док се не доврши поступак по пријави за прекршај. У оквиру управних овлаштења, инспектор је овлаштен наложити послодавцу да регулише радноправни статус радника у складу са Законом о раду.

Имајући у виду значај борбе против „рада на црно“, у оквиру акција које организује Инспекторат, значајно мјесто заузима и Пореска управа Републике Српске, с којом остварујемо сарадњу кроз организовање заједничких акција, размјену база података и слично.

С поштовањем,

Директор а
Живан Делић

Broj: 03-49-0221/2012
Sarajevo, 22.06.2012.g.

PRIMLJENO: 2. 7. 2012.			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01	50-1-15	28	12

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BIH

- **PREDSTAVNIČKI DOM**
Gosp. Milorad Živković, Predsjedavajući Predstavničkog Doma
Gosp. Nermin Purić, Zastupnik
- **VLADA FEDERACIJE BIH**
Gdja. Edita Kalajdžić, sekretar

Predmet: Odgovor na pitanje koje je postavio zastupnik gosp. Nermin Purić

Poštovani,

U vezi zastupničkog pitanja koje je postavio na 28. sjednici od 24.05.2012.g., gosp. Nermin Purić, zastupnik u Predstavničkom Domu – Parlamentarne skupštine BiH, dajemo niže navedeni odgovor na slijedeće postavljeno pitanje;

Pitanje: "Šta se poduzima u cilju borbe protiv „rada na crno“, da li se u ovoj oblasti išta planira poduzeti u skorije vrijeme i kakvi su efekti do sada poduzetih mjera".

Odgovor:

Kada je riječ o aktivnostima na suzbijanju rada „na crno“ na području Federacije BiH iste se odvijaju u okviru djelovanja nadležnih organa-uprava za inspekcijske poslove na federalnom i kantonalnom nivou vlasti.

S tim u vezi aktivnosti na suzbijanju rada „na crno“ u Federaciji BiH realiziraju se kontinuirano, u skladu sa raspoloživim ljudskim resursima, putem nadležne inspekcije za rad i radne odnose u Upravi za inspekcijske poslove Federacije BiH /ukupno 4 federalna inspektora/ gdje se odvijaju permanentne cjelogodišnje aktivnosti na suzbijanju rada na crno, u okviru čijeg djelovanja je evidentirano u prošloj 2011.g., u redovnim nadzorima 304 lica „na crno“ i u pojačanim nadzorima 299 lica što ukupno čini zatečena 603 lica „na crno“. S tim u vezi možemo reći da i kantonalne uprave za inspekcijske poslove /8 kantonalnih uprava za insp. poslove i nadležnih inspekcija unutar resornih organa u kantonima gdje nisu organizovane uprave /dva kantona; SBK i HNK/, svaka u svom kantonu u skladu sa ustavnim ovlastima poduzimaju aktivnosti na suzbijanju rada „na crno“.

Zbog pojave koja u Federaciji BiH uzima sve više maha u pogledu anagažovanja lica bez zaključenog ugovora o radu, Vlada Federacije BiH najmanje jedanput godišnje na prijedlog Federalne uprave za inspekcijske poslove organizuje pojačane nadzore na suzbijanju rada „na crno“ na cijelom prostoru Federacije BiH gdje učestvuju svi inspektori federacije i kantona. Tako je u prošloj godini Vlada Federacije BiH dana 24.08.2011.g., donijela odluku o vršenju pojačanih inspekcijskih nadzora na području Federacije BiH, koja je djelovanjem inspekcija u okviru 36 insp. radnih dana evidentirala 1.729 lica „na crno“ te putem inspekcija poduzela adekvatne mjere protiv prekršilaca zakona.

U cilju potpunijeg sagledavanja ove problematike u prilogu Vam dostavljamo cjelovit izvještaj o pojačanim inspekcijskim nadzorima na suzbijanju rada „na crno“ u periodu 12.09. – 29.10.2011. g., na području Federacije BiH.

Izvještaj sadrži kvantitativne pokazatelje, određena zapažanja i konstatacije inspekcija koja su ustanovljene tokom inspekcijskih kontrola subjekata nadzora u Federaciji Bosne i Hercegovine, koja mogu poslužiti Vladi Federacije BiH i vladama kantona u Federaciji BiH u pogledu donošenja adekvatnih mjera radi saniranja uočenih negativnih pojava, te stim u vezi predloženi su i određeni zaključci.

Inače ovaj segment nezakonitosti konstantno je prisutan u većini država koje su u tranziciji sa tendencijom porasta i ekspanzije kao i u BiH/F BiH, što će ovoj Upravi i inspekcijama u svim kantonima predstavljati trajni zadatak u borbi protiv ovakvog vida nezakonitosti koji ima višestruke štetne posljedice u društvu. Ovo je svakako izazov za sve razine vlasti u BiH da se iznađu sistemske mjere za rješavanje ovog problema koji se ne može iskorijeniti isključivo inspekcijskim nadzorom.

S poštovanjem,

DIREKTOR
Ibrahim Tirak
Ibrahim Tirak

Prilog: Izvještaj o pojačanim inspekcijskim nadzorima na suzbijanju rada „na crno“ u 2011.g.

Dostaviti: - Naslovu
- Evidenciji
- a/a

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I
HERCEGOVINE
FEDERALNA UPRAVA ZA
INSPEKCIJSKE POSLOVE

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND
HERZEGOVINA
FEDERAL DEPARTMENT FOR INSPECTION
AFFAIRS

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ
ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЗА
ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ

IZVJEŠTAJ

**O POJAČANIM INSPEKCIJSKIM NADZORIMA NA SUZBIJANJU RADA "NA CRNO"
U PERIODU 12.09. – 29.10.2011.GODINE
NA PODRUČJU FEDERACIJE BIH**

Novembar, Sarajevo 2011.g.

Uvod

U skladu sa Odlukom Vlade Federacije BiH V broj 879/2011 od 24.08.2011.g., o provođenju pojačane kontrole na suzbijanju „rada na crno“ na području Federacije BiH te usvojenog Plana pojačane kontrole „rada na crno“ Federalne uprave za inspekcijske poslove, federalni inspektori iz šest inspektorata Uprave u koordinaciji sa kantonalnim inspektorima te inspektorima Porezne uprave Federacije BiH, obavili su inspekcijske nadzore u okviru aktivnosti pojačanog nadzora na suzbijanja rada „na crno“ u vremenu od 12.09. do 29.10.2011.godine na području svih Kantona Federacije BiH.

I. ORGANIZACIJA INSPEKCIJSKIH NADZORA

Prije i u toku inspekcijskih nadzora Federalna uprava za inspekcijske poslove je u periodu 01.09 do 15.09.2011.g., provela preventivne aktivnosti prema subjektima nadzora u smislu najave inspekcijskih kontrola putem sredstava infomisanja a u kontekstu naglašavanja neophodnih aktivnosti poslodavaca kada je u pitanju izvršenje zakonskih obaveza prevashodno iz radnog odnosa.

Pojačani inspekcijski nadzori su provedeni u okviru VI radnih sedmica odnosno efektivnih 36 inspekcijskih radnih dana (30 redovnih radnih dana + 6 dana vikenda) što je podrazumijevalo rad subotom i nedjeljom i rad poslije redovnog radnog vremena (u kasnim noćnim i ranim jutarnjim satima).

U inspekcijskim nadzorima učestvovalo je ukupno 107 inspektora i to; 36 federalnih inspektora, 53 kantonalnih inspektora /USK,TK,ZDK,BPK,SBK,HNK,KS i K10/ i 18 poreznih inspektora. U strukturi inspekcija učestvovala su slijedeće inspekcije; rada i radnih odnosa, tržišna, turističko-ugostiteljska, veterinarska, saobraćajna, šumarska, sanitarna i porezna inspekcija.

Provedeni inspekcijski nadzori prevashodno su bili usmjereni na slijedeće oblasti nadzora; utvrđivanje zakonitosti iz oblasti radnih odnosa (angažovanja radnika na radu, isplate plaća i uplate doprinosa), poštivanje zakona o fiskalnim sistemima, promet mesa i mesnih prerađevina, sanitarni nadzor zaposlenika koji imaju kontakt sa hranom, proizvodnja i promet drvnih sortimenata, kontrola bespravnog prevoza putnika i tereta, tehničke ispravnosti vozila, radnog vremena vozača, obaveznih odmora, tahografa kao i kontrola ukupne dozvoljene mase, osovinskog opterećenja i dimenzija teretnih vozila.

Inspektori su organizovani u 3 grupe odnosno 43 tima (sastav 2-4 inspektora) shodno oblastima nadzora gdje je u sastavu svake grupe/tima bio različit sastav inspektora i sa različitog domicilnog područja rada, koje je koordinirao glavni federalni inspektor za određenu oblast nadzora. U sastavu svake grupe koja je nadzirala određenu oblast obezbjeđeno je učešće inspektora rada u cilju provođenja planiranih aktivnosti suzbijanja „rada na crno“. Inspektori su se prilagođavali uvjetima rada subjekata nadzora te su radili izvan redovnog radnog vremena. Princip inspekcijskog nadzora je da inspektor sa jednog kantona provodi nadzor na području drugog kantona, čime se sprečava mogućnost primjene protekcije i pristrasnosti od strane inspektora. Takođe kod specifične grupe poslodavaca vršena je jednovremena multidisciplinarna kontrola uz učešće različitih inspekcija, čime se vršila racionalizacija nadzora u pogledu troškova inspektora kao i zaštita subjekta nadzora od više uzastopnih kontrola različitih inspekcija u kratkom vremenskom periodu. Koordinator su svakodnevno u pisanoj formi dostavljali u Federalnu upravu za inspekcijske poslove podatke o izvršenim nadzorima na bazi kojih su urađeni dnevni, sedmični i ukupni izvještaji za period obavljenog nadzora.

II. OSTVARENI REZULTATI

KUMULATIVNI POKAZATELJI INSPEKCIJSKIH NADZORA NA SUZBIJANJU „RADA NA CRNO“
U PERIODU 12.09. – 29.10.2011.GODINE:

Anagažovano inspektora	107	
Izvršeno inspeksijskih nadzora	11.018	
Sačinjeno zapisnika	11.018	
Kontrolisano radnika	31.310	
ZATEČENO RADNIKA „NA CRNO“	1.729	
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	482	
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: DA-instalirano / NE -nije instalirano	DA 2.234 / NE 353	
Izdato prekršajnih naloga	4.483	
Iznos izdatih prekršajnih naloga	4.037.846,00 KM	
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	97.953,29 KM	
Izvršeno kontrolnih nadzora	1.525	
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	292	
Izrečeno mjera zabrana rada	88	
UKUPNI FINANSIJSKI EFEKTI	4.119.599,29 KM	
EVIDENTIRANO NOVOPRIJAVLJENIH RADNIKA PO EVIDENCIJI POREZNE UPRAVE FEDERACIJE BIH	14.575	
EFEKTI U OBLASTI RADNIH ODNOSA: - U postupku uvođenja u prava	1.729	
- Uvedeno u prava u toku nadzora	482	
- Uvedeno u prava prijavama poslodavaca	14.575	
-----	-----	
UKUPNO UVEDENO U PRAVA IZ RADNOG ODNOSA:	16.786	
PRIHODI PO OSNOVU UPLATA U FOND PIO - ostvareni prihodi u septembru 2011.g.	122.793.138,43	KM
- ostvareni prihodi u oktobru 2011.g.	123.278.680,07	KM
* zaustavljen pad prihoda koji je evidentiran od januara 2011.g.		

II. a) TABELARNI PRIKAZ UKUPNO OSTVARENIH REZULTATA:
**UKUPNI POKAZATELJI IZVRŠENIH INSPEKCIJSKIH KONTROLA PREVASHODNO U SFERI PRIMJENE PROPISA IZ
RADNIH ODNOSA NA PODRUČJU FEDERACIJE BIH U PERIODU 12.09 do 29.10.2011.godine, u oblastima koje
su bile predmet nadzora: proizvodnja, trgovina, turizam i ugostiteljstvo, šumarstvo, saobraćaj, zdravstvo,
veterinarstvo, promet naftnih derivata i poreskih prihoda, ostvareni su u okviru slijedećih pokazatelja
iskazanih - PO KANTONIMA:**

II. b) KUMULATIVNI PREGLEDI INSPEKCIJSKIH NADZORA PO KANTONIMA

1.) UNSKO-SANSKI KANTON

Izvršeno inspeksijskih nadzora / zapisnika	937 / 937
Kontrolisano radnika	2211
Zatečeno radnika „na crno“	92
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	43
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: - DA/NE	145/ -
Izdato prekršajnih naloga	414
Iznos izdatih prekršajnih naloga	408.841,00 KM
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	110
Izvršeno kontrolnih nadzora	50
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	11
Izrečeno mjera zabrana rada	9

2.) POSAVSKI KANTON

Izvršeno inspeksijskih nadzora / zapisnika	51 / 51
Kontrolisano radnika	122
Zatečeno radnika „na crno“	14
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	4
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: - DA/NE	5 / 5
Izdato prekršajnih naloga	32
Iznos izdatih prekršajnih naloga	34.910,00
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	-
Izvršeno kontrolnih nadzora	32
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	=
Izrečeno mjera zabrana rada	=

3.) TUZLANSKI KANTON

Izvršeno inspekcijskih nadzora /zapisnika	1148 / 1148
Kontrolisano radnika	2612
Zatečeno radnika „na crno“	193
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	47
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: - DA/NE	330 / 43
Izdato prekršajnih naloga	538
Iznos izdatih prekršajnih naloga	436.662,00
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	13.602,00
Izvršeno kontrolnih nadzora	281
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	14
Izrečeno mjera zabrana rada	1

4.) ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

Izvršeno inspekcijskih nadzora / zapisnika	1779 / 1779
Kontrolisano radnika	6374
Zatečeno radnika „na crno“	268
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	77
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: - DA/NE	318/ 102
Izdato prekršajnih naloga	799
Iznos izdatih prekršajnih naloga	575.850,00 KM
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	-
Izvršeno kontrolnih nadzora	540
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	33
Izrečeno mjera zabrana rada	8

5.) BOSNSKO-PODRINJSKI KANTON

Izvršeno inspekcijskih nadzora/zapisnika	66 / 66
Kontrolisano radnika	153
Zatečeno radnika „na crno“	4
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	-
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: - DA/NE	23 / -
Izdato prekršajnih naloga	22
Iznos izdatih prekršajnih naloga	8.690,00 KM
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	1.834,00 KM
Izvršeno kontrolnih nadzora	15
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	1
Izrečeno mjera zabrana rada	-

6.) SREDNJO-BOSANSKI KANTON

Izvršeno inspekcijskih nadzora /zapisnika	1945/1945
Kontrolisano radnika	5320
Zatečeno radnika „na crno“	171
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	56
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: - DA/NE	469 / 121
Izdato prekršajnih naloga	784
Iznos izdatih prekršajnih naloga	744.677,00 KM
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	11.797,00 KM
Izvršeno kontrolnih nadzora	112
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	73
Izrečeno mjera zabrana rada	7

7.) HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON

Izvršeno inspekcijskih nadzora /zapisnika	1461/1461
Kontrolisano radnika	3156
Zatečeno radnika „na crno“	442
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	66
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: - DA/NE	195/ -
Izdato prekršajnih naloga	565
Iznos izdatih prekršajnih naloga	545.790,00 KM
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	38.354,00 KM
Izvršeno kontrolnih nadzora	102
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	29
Izrečeno mjera zabrana rada	26

8.) ZAPADNO-HERCEGOVAČKI KANTON

Izvršeno inspekcijskih nadzora /zapisnika	463/463
Kontrolisano radnika	934
Zatečeno radnika „na crno“	48
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	27
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: - DA/NE	72 / 2
Izdato prekršajnih naloga	237
Iznos izdatih prekršajnih naloga	267.898,00 KM
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	123,00 KM
Izvršeno kontrolnih nadzora	32
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	5
Izrečeno mjera zabrana rada	10

9.) SARAJEVSKI KANTON

Izvršeno inspekcijskih nadzora /zapisnika	2734/2734
Kontrolisano radnika	9402
Zatečeno radnika „na crno“	467
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	148
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: - DA/NE	579 / 84
Izdato prekršajnih naloga	899
Iznos izdatih prekršajnih naloga	818.139,00 KM
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	30.923,00 KM
Izvršeno kontrolnih nadzora	342
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	113
Izrečeno mjera zabrana rada	21

10.) KANTON 10

Izvršeno inspekcijskih nadzora /zapisnika	432/432
Kontrolisano radnika	1026
Zatečeno radnika „na crno“	30
Evidentirano novoprijavljenih radnika u toku nadzora	14
Kontrolisani subjekti nadzora sa fiskalnim uređajima: - DA/NE	97 / 8
Izdato prekršajnih naloga	164
Iznos izdatih prekršajnih naloga	171.189,00 KM
Izvršena naplata naknada /za šume-OKŠ, puteve	1.200,00 KM
Izvršeno kontrolnih nadzora	19
Izdato rješenja za otklanjanje nedostataka	13
Izrečeno mjera zabrana rada	5

III. KOMENTAR REZULTATA INSPEKCIJSKIH NADZORA

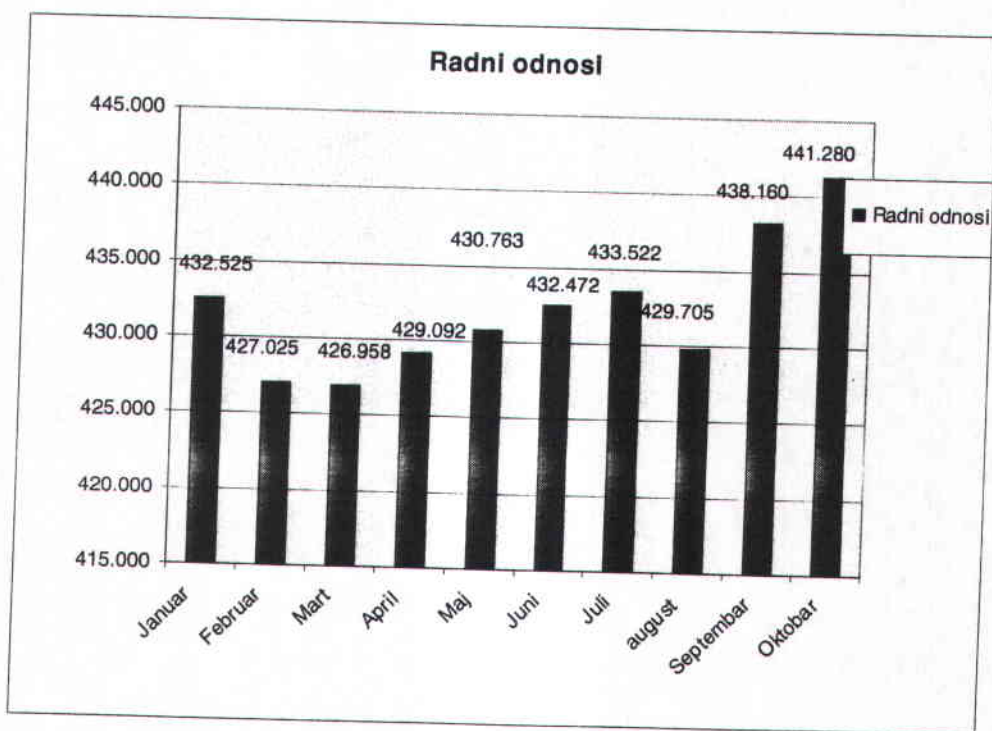
Osnovna zapažanja provedenog pojačanog inspeksijskog nadzora u mjesecu septembru i oktobru 2011.g., je da se stanje kod većine poslodavaca u odnosu na predhodne provedene kontrole odnosno na stanje utvrđenu u toku prethodnih organizovanih nadzora značajno poboljšalo u smislu poštivanja zakonskih propisa. Naime, bez obira na faktore iznenađenja (nadzori vikendom, u kasnim noćnim i ranim jutarnjim satima) inspeksijskim nadzorima zatečen je daleko manji broj lica koja su angažovana na radu kod subjekta nadzora suprotno Zakonu a i disciplina isplate plaća i uplate doprinosa je na većem nivou nego je to konstatovano ranijim kontrolama. Isto tako treba istaći da je u nastavku provedenih nadzora odnos poslodavaca prema inspektorima bio daleko korektniji, te da su unaprijed pripremljenom dokumentacijom u mnogome pomogli efikasnijem vršenju inspeksijskog nadzora. Posebno je značajan pozitivan odnos javnosti, odnosno građana prema provedenim aktivnostima i aktivno sudjelovanje u otkrivanju i prijavljivanju poslodavaca kod kojih su angažovana lica na radu na crno, gdje su građani prijavama na dežurni telefon Federalne uprave za inspeksijske poslove broj; 033/22 66 44 davali podatke o prekršiocima zakona. Inspekcije su u svom djelovanju gdje je to bilo moguće primjenjivale preventivne mjere a gdje se radi o grubom kršenju materijalnih propisa primjenjivale su i represivne mjere izdavanjem prekršajnih naloga. Ovo se prvenstveno odnosi na veći broj ne prijavljenih radnika, višemjesečno neisplaćivanje dohotka i obaveza-doprinosa iz dohotka, neposjedovanje fikalnih uređaja za obveznike I kategorije fiskalizacije (benzinske pumpe, apoteke i ug. objekti), ne posjedovanje sanitarnih knjižica za uposlena lica koja dolaze u kontakt sa hranom kao i nepravilno deklarisanje i čuvanje proizvoda naročito u ugostiteljskim objektima te obavljanja djelatnosti bez odobrenja za rad.

Podaci sadržani u naprijed navedenim tabelama se odnose na inspeksijski nadzore koji su vršeni većinom u manjim i srednjim privrednim društvima, gdje su izvršeni inspeksijski nadzori kod **11.018** subjekata nadzora sa ukupno kontrolisanih **31.310 zaposlenika**, i da je u istim zatečeno **1.729 osoba** bez regulisanog radno pravnog statusa /što čini 5,52% od ukupno kontrolisanih radnika/ što je znatno manje u odnosu na ranije godine a što se može pripisati uspjehu prethodnih kontrola, odnosno općoj prevenciji i redovnom radu inspektora, kao i podizanju poslovne svijesti poslodavaca.

Isto tako, značajno je napomenuti da je u predmetnim inspeksijskim kontrolama težište rada bilo na normama iz radnog zakonodavstva koje se odnose na zaključivanje ugovora o radu, redovnu isplatu plaća, prijave za penziona i zdravstveno osiguranje Poreznoj upravi F BiH te uplatu doprinosa prema fondu PIO i Zdravstva. Pored naznačenih prioriteta uporedo su kontrolisani i drugi segmenti nadzora u ovisnosti od oblasti djelatnosti koja je predmet kontrola, tako da su inspektori izdali ukupno **4.483** prekršajna naloga u iznosu **4.037.846,00 KM**.

Upoređujući podatke iz prethodnih inspeksijskih nadzora koji su realizovani u godinama koje se vežu za početak djelovanja centralizovanih inspekcija u Uprave počev od 2007.g. pa do 2010.g., sa podacima koji su realizovani u periodu 12.09 -29.10.2011. godine može se zaključiti da je u okviru približno istog vremenskog perioda predviđenog za efektivne nadzore (6 sedmica) kod približno istog broja inspeksijskih nadzora zatečen manji broj angažovanih radnika „na crno“.

Uz navedene pokazatelje ostvareni su indirektni efekti koji se ogledaju u prijavi novih uposlenika u radni odnos gdje je u avgustu mj. stanje zaposlenih lica bilo 429.705, u septembru poraslo na 438.160 a 31.10.2011.g. taj broj se popeo na 444.280 što je u odnosu na avgust više za 14. 575 novoprijavljenih lica (preliminarni podaci Porezne Uprave Federacije BiH) gdje se nadalje očekuje i dodatni efekat po osnovu uplate dopinosa u fondove PIO i Zdravstva. Naime zaustavljen je pad prihoda u fond PIO koji je prisustan još od januara do avgusta mj. 2011.g., tako da je ostvaren prihod u septemru mj. 2011.g. u iznosu 122.793.138,43 i u oktobru mj. u iznosu 123.278.680,07 KM čiji se rast nadalje očekuje i u nov. i dec. tekuće godine. Takođe lančano očekujemo i smanjenje broja nezaposlenih lica u Zavodima za zapošljavanje koje ćemo naknadno imati na dispoziciji, nakon što se izvrši evidenciono ažuriranje podataka te smatramo da će progresivna dinamika rezultata inspeksijskih nadzora biti prenesena i na mjesec novembar u širem aspektu posmatranja (postupanje poslodavaca po nalogu inspektora).

Grafikon : Kretanje zaposlenosti u F BiH u periodu januar-oktobar 2011.g.

Isto tako su inspeksijskim kontrolama urgirane uplate po osnovu nakanada za opšte korisne fukcije šuma- „OKŠ“ i uplate za Direkciju cesta Federacije BiH po osnovu preopterećenja cesta, u ukupnom iznosu 97.953,29 KM, što će zasigurno polučiti i druge prateće efekte.

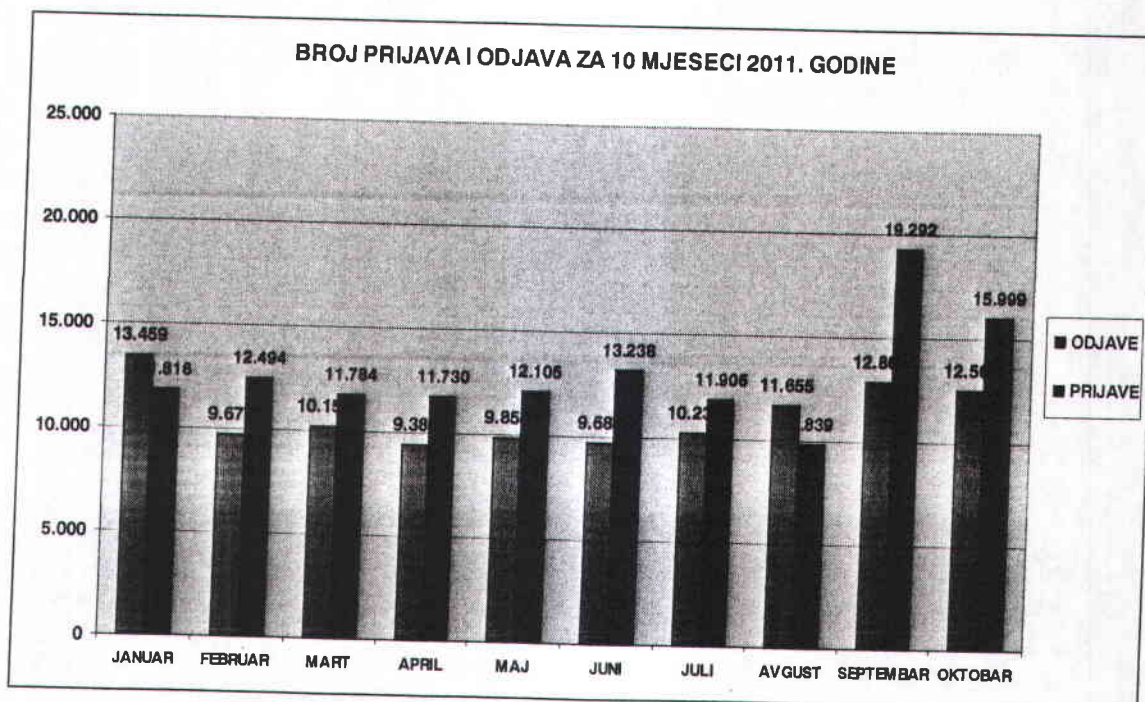
Ostvareni pokazatelji govore da je kod određenog broja poslodavaca i dalje prisutna tendencija angažovanja lica na radu bez zasnivanja radnog odnosa odnosno bez zaključivanja ugovora o radu i odgovarajuće prijave kod Poreske uprave F BiH na PIO/MIO i zdravstveno osiguranje gdje je ova pojava još uvijek prisutna u pojediniom djelatnostima čije poslovanje je vezano za sezonske poslove /turizam i ugostiteljstvo/ te djelatnosti trgovine, i usluga u proizvodnji hljeba i peciva (pekare) i sl.

Iz podataka registracione službe Porezne Uprave Federacije BiH primjetno je znatno povećanje fluktuacije odjava i prijava po osnovu doprinosa u mj. septembru i oktobru 2011.g., tako je prema navedenim podacima u mj. septembru izvršena 12.861 odjava i prijava 19.292. Takođe u oktobru je izvršena odjava za 12.568 i prijava za 15.999 lica.

Pokazatelji kretanja Odjava/Prijava:

PREGLED ODJAVA I PRIJAVA ZA 10 MJESECI 2011.god.

MJESEC	ODJAVE (broj)	PRIJAVE (broj)	INDEX (P/O)
JANUAR	13.459	11.816	87,79
FEBRUAR	9.675	12.494	129,14
MART	10.150	11.784	116,10
APRIL	9.386	11.730	124,97
MAJ	9.853	12.105	122,86
JUNI	9.687	13.238	136,66
JULI	10.230	11.906	116,38
AVGUST	11.655	9.839	84,42
SEPTEMBAR	12.861	19.292	150,00
OKTOBAR	12.568	15.999	127,29
UKUPNO	109.524	130.203	118,88

Imajući u vidu činjenicu da je postupak prijave – odjave osiguranika (zaposlenika) na penzijsko i zdravstveno osiguranje počev od 01.01.2011. godine pretrpio izmjene u smislu da se prijave – odjave osiguranika (zaposlenika) vrše u Poreskoj upravi, a ne kao ranije u FZ PIO/MIO odnosno zavodima zdravstvenog osiguranja Pravilnikom o podnošenju prijava za upis promjena upisa u jedinstven sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa ("Sl. novine Federacije BiH" broj:73/2009) propisan je nov obrazac za vršenje odjava i prijava zaposlenika – obrazac JS3100 koji nije adekvatan i na osnovu kojeg nije moguće sa sigurnošću utvrditi da li se neko lice nalazi u radnom odnosu kod poslodavca ili je pak objavljeno (*na jednom obrascu se evidentira prijava osiguranja, a na drugom odjava što otvara prostor za manipulacije i zloupotrbu od strane poslodavaca*) iz kog razloga je neophodno najhitnije izvršiti odgovarajuću izmjenu propisanih obrazaca i to na način da se, kao što je to bila praksa ranije, na istom obrascu-primjerku evidentira i prijava i eventualna odjava zaposlenika.

Uvažavajući prethodne podatke vezano za prijave i odjave zaposlenika Federalna uprava za inspekcijske poslove će u mj. decembru organizovati kontrolne nadzore kod onih subjekata nadzora koji su vršili prijave i odjave za isto lice u kratkom periodu.

Indikativno je da inspektori utvrđuju prisustvo rada „na crno“ kod određenog broja poslodavaca bez obzira što je Federalna uprava za inspekcijeke poslove medijskim saopštenjem upoznala javnost o predstojećim aktivnostima na suzbijnju rada na crno i konkretno saopštila da će to biti predmet inspekcijskog nadzora.

Kako je pomenuto, inspekcije su prije otpočinjanja aktivnosti kontrola a i u toku ostvarenih kontrola djelovale preventivno, pri čemu su subjekti nadzora prethodno upoznati putem medija o kontrolama koje će uslijediti kao i šta će biti predmet kontrola, takođe su od inspekcijskih nadzora izuzeti od sankcionisanja subjekti kod kojih je zatečeno jedno lice „na crno“, o čemu su direktnom instrukcijom upoznati inspektori a u postupanju inspektora date su mogućnosti subjektima nadzora gdje se radilo o ovakvim i drugim manjim prekršajima da otklone nedostatke bez izricanja kaznenih mjera. Istovremeno inspekcije su djelovale i represivno izricanjem prekršajnih naloga gdje se radilo o drastičnom i evidentnom kršenju zakona.

Treba istaći da su važnu podršku inspekcijskim kontrolama dali i građani prijavama na dežurni telefon Federalne uprave za inspekcijske poslove, koji prijavljuju nezakonita postupanja poslodavaca koji zapošljavaju lica „na crno“ odnosno prema istim ne postupaju u skladu sa propisanim normama iz oblasti radnog zakonodavstva.

III. a) OSVRT NA ODREĐENE OBLASTI NADZORA

U periodu provođenja pojačanih nadzora Federalna inspekcija za saobraćaj poseban akcenat u radu posvetila je kontroli javnog vanlinijskog prijevoza putnika-taksi prijevoza, a koja je inicirana prijetnjom blokiranja glavnih raskrsnica na području grada Sarajeva od strane Udruženja „Sarajevo-taxi“ i to u vrijeme generalnog štrajka preduzeća KJKP GRAS d.o.o. Sarajevo. Tokom cijelog perioda inspekcijama je pružena asistencija od strane jedinice za podršku MUP-a Kantona Sarajevo.

Obavljenim kontrolama sačinjeno je 80 zapisnika sa utvrđenim nedostacima, od kojih je kod 40 subjekata nadzora poduzeto zakonom maksimalna represivna upravna mjera privremenog isključenja vozila iz prometa do otklanjanja nedostataka utvrđenih kontrolom i izvršenja prekršajnog naloga.

Iz navedenih kontrola uočeno je da su u oblasti taksi prijevoza prisutni sljedeći problemi:

- Neposjedovanje dopunskih taksi oznaka za tekuću godinu,
- Neispunjavanje zakonskog uslova izmirenja javnih doprinosa uglavnom od strane taksi prijevoznika - fizičkih lica i to za duži vremenski period, a isti i dalje posjeduju odobrenja za obavljanje javnog prijevoza od općinskih organa,
- Prisustvo taksi prijevoznika kojima su po službenoj dužnosti poništeni obrasci licenci „D“ za vozila za koja nisu ispunila dopunski uslov kantona, odnosno dopunsku taksi oznaku za vozilo povezanu sa stajališnim mjestom,
- Obavljanje taksi prijevoza na području kantona Sarajevo od strane taksi prijevoznika registrovanih na susjednim kantonima (SBK-Travnik i sa područja Istočnog Sarajeva koji većinom ne posjeduju propisane registarske tablice sa TA oznakom),

Radi otklanjanja prisutnih problema, neophodno je da resorno ministarstvo kantona Sarajevo provede u potpunosti važeću Odluku o taksi prijevozu na području Kantona Sarajevo, po navedenim nedostacima, i nastavi sa inspekcijskim nadzorom u ovoj oblasti.

Takođe u povodu obavljenih inspekcijskih nadzora u oblasti sanitarne inspekcije važno je istaći da je prilikom kontrole objekta koji vrše djelatnost proizvodnje i prometa životnih namirnica, utvrđen veliki broj osoba koji nisu obavili zdravstvene preglede u predviđenom zakonskom roku, što zbog moguće kontaminacije hrane/namirnica nosi eventualni rizik po zdravlje stanovništva.

Na osnovu inspekcijskih nalaza može se ocijeniti da stanje u turističko-ugostiteljskoj djelatnosti zabrinjava kako u pogledu obavljanja neregistrovane djelatnosti tako i rada u objektima koji su izgrađeni bez validne dokumentacije, što se veže za ne donošenje regulacionih općinskih i gradskih planova te prateće regulative vezane za urbanističko-građevinski resor. Naime, u Mostaru, Sarajevu, Međugorju i dr. evidentiran je veći broj objekata koji posluju nelegalno, odnosno bez odgovarajuće registracije. Mišljenja smo da ovakav rad predstavlja značajan problem koji uzrokuje odliv nemalih budžetskih sredstava i u čije rješavanje treba hitno uključiti nadležne državne organe na svim nivoima vlasti uključujući i inspekcijske organe, te eventualno i korekcije određenih zakonskih rješenja. Kao novu negativnu pojavu treba istaći da se sve veći broj subjekata, posebno u ugostiteljstvu, registruje kao udruženje građana, mada se evidentno radi o obavljanju privredne – ugostiteljske djelatnosti od strane jednog lica, a što prema našem mišljenju, ima za cilj isključivo izbjegavanje propisanih zakonskih obaveza u kom smislu su nadležni inspekcijski organi (kantonalni) obavezni u svakom uočenom slučaju zloupotrebe primjeniti propisane represivne mjere.

Kada je riječ o poštivanju Zakona o fiskalnim sistemima u Federaciji BiH, može se reći da su prevashodno nadzori bili usmjereni na I grupu subjekata za fiskalizaciju (benz. pumpe, apoteke i ug. objekti) gdje je izvršen nadzor po navedenom osnovu kod 2.559 subjekata, od koji se fiskalizovalo 2.234 a 365 nije što čini 14,26% od broja posmatranih subjekata i istim su za počinjeni prekršaj izricane sankcije. Iako se stanje može ocijeniti pozitivnim imamo vrlo česte situacije da fiskalizovani subjekti kod pružanja usluga ne vrše izdavanja fiskalnih računa čime se objektivno umanjuje prihod kroz fiskalni uređaj.

III. b) ASPEKT PREVASHODNOG NADZORA – U SEGMENTU RADNIH ODNOSA

Na osnovu prethodno izloženih podataka koji se odnose prevashodno na nadzore iz oblasti radnih odnosa mogu se istaći slijedeća zapažanja.

U okviru nadzora iz **oblasti radnih odnosa** federalni i kantonalni inspektori obavljali su inspeksijske nadzore na području svih kantona Federacije BiH u čemu je učestvovalo 40 inspektora rada od čega 7 federalnih a ostalih 33 su kantonalni inspektori sa dobivenim ovlaštenjima federalanih inspektora rada.

Inspektori rada tokom inspeksijskih kontrola u pojedinim subjektima nadzora zatekli su više lica koja su radno anagažovana putem studentskih servisa i zadruga, za koja je utvrđeno da ista obavljaju poslove iz osnovne djelatnosti subjekta nadzora za koje je trebalo zasnovati radni odnos odnosno zaključiti ugovore o radu na određeno ili ne određeno vrijeme. Na ovu pojavu u buduće bi trebalo da obrate pažnju kantonalne inspekcije rada u cilju suzbijanja uočenih nepravilnosti.

Inspektori rada su odmah po izvršenim pregledima a u slučajevima kada je utvrđeno da određeni subjekti nadzora angažuju lica bez zaključenog ugovora o radu tzv. „rad na crno“, obavještavali službe za zapošljavanje da ista lica brišu sa evidencije nezaposlenih i isto tako su obavještavane nadležne državne službe sigurnosti kada se radilo o stranim državljanima koji su radno angažovani na području F BiH bez radne dozvole.

Kod određenog broja poslodavaca primjećeno je da isti obračunavaju obaveze iz dohotka primjenjujući umanjenu poresku osnovicu koja faktički predstavlja najnižu plaću, što se veže za opšte poteškoće u poslovanju i recidive recesije, a što opet za posledicu ima stagnaciju prihoda u fondove PIO i Zdravstva.

Prilikom vršenja inspeksijskog nadzora inspektori su, u svim slučajevima gdje su utvrdili nezakonitosti u zasnivanju radnog odnosa, neredovne isplate plaća, nepoštovanja propisa iz oblasti penzijskog i zdravstvenog osiguranja i drugih povreda zakona, izricali su propisane kazne, a u iznimnim slučajevima i izricali mjere zabrane rada zajedno sa poreznom inspekcijom.

Ponovo je konstatovana neophodnost adekvatne izmjene, odnosno dogradnje propisa o radu, a prevashodno Zakona o radu i to prvenstveno u dijelu kojim se definiše ovlaštenje inspekcije rada, te u dijelu kaznenih odredaba.

S obzirom na složenost problema može se reći da nije realno očekivati da inspekcija rada riješi pitanje angažovanja radnika „na crno“ jer on zahtjeva kompleksniji pristup, što podrazumijeva uključivanje više faktora odnosno donošenje mjera na svim nivoima države kao npr.; donošenje strategije zapošljavanja na nivou BiH, utvrđivanje entitetske i državne investicione politike, donošenje konkretnih mjera za podsticaj zapošljavanja te mjera iz oblasti socijalne politike, regulisanje politike doprinosa za penzijski i zdravstveni fond, pooštavanje kaznene politike za oblast radnog zakonodavstva itd.

IV. GENERALNA OCJENA IZVRŠENIH INSpeKCIJSKIH NADZORA:

Iako je predmet redovnih kontinuiranih aktivnosti sprečavanje „rada na crno“, koje provode federalne i kantonalne inspekcije a s obzirom na evidentirano stanje u oblastima provedenog inspeksijskog nadzora, može se konstatovati da je potpuno opravdano opredjeljenje Vlade Federacije BiH da se trebao vršiti inspeksijski nadzor u segmentu radnog zakonodavstva sa ciljem suzbijanja „rada na crno“. Ovo je posebno opravdano uvažavajući jednovremeno angažovanje većeg broja inspektora i teritorijalni obuhvat nadzora kao i izrečene upravne i kaznene mjere, koje govore o poštivanju zakonskih odredaba koji regulišu predmetne oblasti.

U cilju očuvanja i realizacije pozitivnih efekata koji su istaknuti u ovom izvještaju može zaključiti da je i dalje potrebno vršiti kontinuirani inspeksijski nadzor na području svih kantona u Federaciji BiH u istim i drugim oblastima uz učešće mješovitih inspekcija, što se pokazalo značajno efikasnom metodom nadzora koja može polučiti bolje rezultate u sferi provođenja zakona kao i uređenja određenih oblasti.

V. PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA:

U cilju efikasnijeg uređenja određenih oblasti koje su bile predmet inspeksijskih nadzora predlažemo da Vlada Federacije BiH donese niže navedene zaključke, koji će u izvršenju biti signirani prema Vladama kantona radi provođenja operativnih mjera u pogledu izvršenja istih.

- 1. Radi otklanjanja prisutnih problema u oblasti taksi prevoza, neophodno je da resorno ministarstvo Kantona Sarajevo provede u potpunosti važeću Odluku o taksi prijevozu na području Kantona Sarajevo, po navedenim nedostacima, i nastavi sa inspeksijskim nadzorom u ovoj oblasti.**
- 2. Potrebno je da sve Vlade kantona putem nadležne saniitarne inspekcije u kantonima pojačaju inspeksijski nadzor osoba koje su pod zdravstvenim sanitarnim nadzorom a koje obavljaju poslove proizvodnje i prometa životnih namirnica.**
- 3. Zbog učestalih postupaka odjava i prijava u kratkom roku istog lica anagažovanog na radu, predlažemo da Federalno ministarstvo finansija izmjeni obrazac prijave odnosno odjave zaposlenika koji se dostavlja Poreznoj Upravi Federcije BiH, na način da se jednim obrascem vrši odjava i prijava uposlenog, kako bi se preduprijedile postojeće mahinacije, jer se trenutno prijava i odjava zaposlenika obavlja na dva odvojena obrasca gdje u momentu kontrole inspekcije nisu u mogućnosti utvrditi stvarnu namjeru poslodavca.**

4. Zbog evidentnog stanja u kantonima HNK, KS i ZHK gdje je utvrđen veći broj fizičkih lica da obavljaju djelatnost bez registracije i bilo kakvog odobrenja /naročito u ugostiteljstvu/ neophodno je da Vlade kantona u pojačanim nadzorima poduzmu aktivnosti putem nadležnih inspekcija kantona da se pod hitno zatvore objekti u kojima se vrši nelegalna djelatnost kao i da se sankcionišu lica koja obavljaju takvu djelatnost, koja ide na štetu legalnih poslodavaca a takođe u znatnoj mjeri i budžetskih prihoda.

5. U skladu sa važećim urbanističkim planom općina, Vlade kantona putem odgovarajućih službi trebaju poduzeti mjere na uklanjanju nelegalno izgrađenih objekata koji su u sprezi sa pojavama obavljanja nelegalnih djelatnosti u kojima se ista obavlja. S tim u vezi neophodno je da se revidira ili stornira određena dokumentacija koja se može dovesti u vezu sa navedenim pojavama.

6 Zbog situacija gdje fiskalizovani subjekti kod pružanja usluga ne vrše izdavanja fiskalnih računa potrebno je da Federalno ministarstvo finansija kroz dodatnu kampanju prema javnom mijenju/građanima da se apostrofira zakonska obaveza potrošača u vezi uzimanja fiskalnog računa čime se stvaraju efektivnije pretpostavke servisiranja budžetskih rashoda prema socijalnim kategorijama, kao i nadalje da se u kantonima vrše permanentni nadzori u vezi provođenja fiskalizacije što podrazumijeva i izdavanje fiskalnog računa.

Predložene zaključke treba dostaviti vladama kantona Federacije BiH radi poduzimanje mjera na njihovoj realizaciji.

DIREKTOR
IBRAHIM TIRAK

Br. 09-34-02958/2011
Sarajevo, 10.11.2011.g.

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
Generalno tajništvo

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 29-06-2012			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Radni broj	Broj priloga
01-	50-1-15-	28/12	

Broj: 05-50-1-1666-1/12
Sarajevo, 28. 6. 2012. godine

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH

- Zastupnički dom -

SARAJEVO

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje, dostavlja se

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 11. sjednici održanoj 20. 6. 2012. godine utvrdilo Odgovor na zastupničko pitanje koje je postavio Nermin Purić, zastupnik u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U pravitku prosljeđujemo Odgovor radi dostavljanja zastupniku.

S poštovanjem,

GENERALNI TAJNIK

Zvonimir Kutleša

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA**

Broj: 05-10-1-1666-1/12

Sarajevo, 26. 6. 2012. godine

Nermin Purić, poslanik u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 28 sjednici Predstavničkog doma održanoj 01.06.2012. godine, postavio je sljedeće poslaničko pitanje:

„Šta se poduzima u cilju borbe protiv rada „na crno“, da li se u ovoj oblasti išta planira poduzeti u skorije vrijeme i kakvi su efekti do sada poduzetih mjera?“

Na postavljeno pitanje, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 11. sjednici održanoj 20. 6. 2012. godine, utvrdilo sljedeći

ODGOVOR

Prema podacima i istraživanjima Svjetske banke za BiH i provedenim anketama raznih istraživačkih institucija, od ukupno 800.000 zaposlenih u BiH, njih oko 240.000 preživljava od malih i neredovnih plata, koje zarađuju u zoni sive ekonomije, bez uplate penzionog osiguranja i bez prava na zdravstvenu zaštitu. Neke su procjene da BiH godišnje gubi oko 250 miliona KM zbog rada „na crno“, koje bi trebalo da idu u penziona i zdravstvene fondove, kao i socijalne programe. U izvještaju Svjetske banke navodi se da porez na platu i doprinosi u BiH povećavaju razlike između onoga što je radnik stvarno zaradio i onoga što dobije na ruke. Osnovni razlozi ovakvom stanju su:

- Visoki i neharmonizovani porezi i doprinosi na plate u entitetima (u Federaciji BiH iznose 41,5%, a u Republici Srpskoj 33 % na bruto platu zaposlenih.),
- Nesrazmjerne minimalne plate po opštim kolektivnim ugovorima,
- Trenutna ekonomska situacija,
- Razlika između isplaćenih i prijavljenih zarada,
- Zakonska rješenja za zdravstveno osiguranje nezaposlenih lica.

Isključive nadležnost u oblasti rada i borbe protiv rada „na crno“ u Bosni i Hercegovini su na entitetskom nivou (i na kantonalnom nivou u Federaciji BiH) i nivou Brčko Distrikta BiH. Inspekcija rada u BiH je takođe organizovana na principa ustavno-pravne organizacije Bosne i Hercegovine i to na slijedeći način:

- Federacija BiH – Federalna uprava za inspekcijske poslove i kantonalne inspekcije rada (u nekim kantonima je organizovana uprava za inspekcijske poslove),-

Republika Srpska – Republička uprava za inspekcijske poslove-Inspektorat Republike Srpske i u okviru njega Inspektorat rada

- Brčko Distrikt BiH – Pododjeljenje za inspekcijske poslove Vlade Brčko Distrikta BiH,

V L A D A

M O S T A R

GOVERNMENT

URED PREDSJEDNIKA VLADE HERCEGOVINA

Broj: 14- 11-02-9843/12
Mostar, 21. 6. 2012. godine

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO:	27.06.2012
Organizacioni broj	01-50-1-15-28/12
Redakcijski broj	
Broj priloga	

**Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
ZASTUPNIČKI DOM**
n/p predsjedajućega Milorada Živkovića
Trg BiH
71 000 Sarajevo

Predmet: Odgovor na zastupničko pitanje, dostavlja se
Sveza: Vaš akt broj: 01/a-50-1-15-28/12 od 28. 5. 2012. godine

Poštovani,

vezano za zastupničko pitanje uvaženog zastupnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH Nermina Purića, u privitku akta dostavljamo Vam odgovor resornog Ministarstva zdravstva, rada i socijalne skrbi Hercegoviačko-neretvanske županije, broj: 06-03-36-982/12 od 19. 6. 2012. godine.

S poštovanjem,

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**HERCEGOVAČKO-NERETVANSKA
ŽUPANIJA-KANTON**

**Ministarstvo zdravstva, rada
i socijalne skrbi**

M O S T A R

Broj: 06-03-36-982/12
Mostar, 19.06.2012.godine

14-4-1/20. 8. 112.
Bosna i Hercegovina Veselko Četko
Federacija Bosne i Hercegovine
**HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI
KANTON**

**Ministarstvo zdravstva, rada
i socijalne zaštite**

Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
VLADA I URED PREDSEDNIKA

Datum: 20.06.2012.g.	
Bilješka	
14-4-1 02 984-2/12	

Hercegovacko-neretvanska županija
Ured predsjednika vlade

Predmet: Odgovor na zastupničko pitanje Nermina Purića
Veza Vaš akt br.14-1-02-984-1/12 od 05.06.2012.godine

U prilogu akta dostavljamo Vam odgovor na zastupničko pitanje
„Šta se poduzima u cilju borbe protiv rada „na crno“, da li se u ovoj oblasti išta planira
poduzeti u skorije vrijeme i kakvi su efekti do sada poduzetih mjera“?, koje je postavio
Nermin Purić zastupnik Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH.

S poštovanjem,

MINISTAR
Prim.dr. Mladen Bošković

Broj: 06-03-36-982/12
Mostar, 19.06.2012.godine

Predmet: Odgovor na zastupničko pitanje Nermina Purića

Na zastupničko pitanje Nermina Purića koje glasi: „Šta se poduzima u cilju borbe protiv rada „na crno“, da li se u ovoj oblasti išta planira poduzeti u skorije vrijeme i kakvi su efekti do sada poduzetih mjera“, dajemo slijedeći odgovor:

Poznato je da je nezaposlenost na ovom području kao i u svim tranzicijskim zemljama problem sa kojim smo godinama suočeni. Poznato je da smo i sa problemom „rada na crno“. međutim, moramo istaći da inspektori svojim redovnim kontrolama „rada na crno“ ostvaruju zavidne rezultate i pri tome maksimalno izbjegavaju podnošenje prijava, prvenstveno sa namjerom da ti zaposlenici zasnuju radni odnos na zakonit način. Kaznene odredbe u slučaju podnošenja prekršajnih prijava nisu od velike pomoći pošto sud izriče minimalne kazne, uvjetne osude ili ukore. U 2011.godini izvršeno je 1206 nadzora te je djelovanjem inspekcije 167 osoba zasnovalo radni odnos. Za prva četiri mjeseca ove godine izvršeno je 431 inspeksijski nadzor i takvim djelovanjem zasnovale su radni odnos 52-je osobe.

MINISTAR
Prim. dr. Mladen Bošković

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA/SREDNJOBOSANSKI KANTON
VLADA

STRUČNA SLUŽBA VLADE

Broj:01-05-362/12-12-2
Datum:22.6.2012.godina

01/e-50-1
27-06-2012
ly

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 26. 06. 2012

Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
		01-50-1-15-28/R	

**PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
ZASTUPNIČKI DOM**

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje , dostavlja se

U privitku akta dostavljamo vam odgovor Vlade Kantona Središnja Bosna na zastupničko pitanje postavljeno od strane zastupnika Nermina Purića na 28 sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Poštovanje

TAMNIKI VLADE
Slavko Luketina

Na osnovi člana 32. Zakona o Vladi Srednjobosanskog kantona (Službene novine Srednjobosanskog kantona, broj 5/03- prečišćeni tekst i 14/03), Vlada Srednjobosanskog kantona, na 17. sjednici, održanoj 21. 6. 2012. godine, razmatrajući **Ad. 12. Utvrđivanje odgovora na zastupnička pitanja, donosi**

ZAKLJUČAK

Vlada Kantona potvrdila je odgovor Ministarstva privrede na zastupničko pitanje postavljeno od strane zastupnika Purić Nermina, a koje se odnosilo na kontrolu "rada na crno" na području Srednjobosanskog kantona.

Broj: 01-05-362/12-12

Travnik, 21. 6. 2012.

PREMIJER KANTONA

Tahir Lendo, dipl. ing.

BOSNA I HERCEGOVINA
•FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON/KANTON SREDIŠNJA BOSNA
MINISTARSTVO PRIVREDE/GOSPODARSTVA
TRAVNIK

Broj: 01-SI/12

Datum: 06.06.2012. godine

SREDNJOBOSANSKI KANTON/
KANTON SREDIŠNJA BOSNA
STRUČNA SLUŽBA VLADE

PREDMET: Odgovor na zastupničko pitanje postavljeno od strane zastupnika Purić Nermina na 28. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH održanoj dana 24.05.2012. godine

Odredbe člana 118. do 134. Zakona o organizaciji organa uprave u F BiH («Sl. novine F BiH», broj 35/05) primjenjuju se na inspekcije organizirane u organima uprave, kao i na inspekcije organizirane u okviru posebnih uprava za inspekcije, ali samo u pitanjima koja zakonom o organiziranju tih inspekcija nisu drugačije uređena.

Inspekcija je samostalna u svom radu i poslove inspeksijskog nadzora vrši prema programu svog godišnjeg rada, a određene inspeksijske preglede može da izvrši i na zahtjev rukovodioca organa uprave, Program rada Inspektorata Ministarstva privrede SBK sadrži poslove i zadatke iz djelokruga rada Ministarstva utvrđene Zakonom, a koji se iskazuju na pregledan način i po sistematici koja odgovara djelokrugu rada ovog organa, a sve u cilju osiguravanja zakonitosti i zaštite javnog i privatnog interesa, prvenstveno kroz djelovanje i preventivni rad na podsticanju društvene discipline u izvršavanju propisima određenih obaveza i istim se bliže utvrđuju: sadržaj rada, vrijeme i mjesto kontrole, izvršioci kao i druga pitanja od uticaja na kvalitet i blagovremenost izvršavanja poslova.

Kod planiranja rada Inspektorata Ministarstva privrede SBK vodi se računa o broju kontrolnih jedinica, o broju inspektora u odnosu na broj kontrolnih jedinica, o problemima i pojavama uočenim u toku prethodnog izvještajnog perioda kao i opremljenosti inspekcije (broj vozila u odnosu na broj inspektora i različitih vrsta inspekcija)

Uz Zakonom propisano, posebna pažnja inspekcije za rad i radne odnose posvećuje se kontroli poštivanja slijedećih odredaba iz Zakona o radu («Sl. novine F BiH», broj 43/99; 32/00 i 29/03):

- člana 2. (posjedovanje Ugovora o radu između zaposlenika i poslodavca),
- posjedovanje prijave osiguranja na PIO i ZO
- člana 70. (isplata plaće i uručivanje pismenog obračuna plaće zaposleniku)
- Poštivanje Uredbe o minimalnom broju uposlenih radnika,
- Kontrola Zakona o zapošljavanju stranaca
- Kontrola odredaba Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba (Sl. novine F BiH broj: 41/01 i 22/05),
- Kontrole drugih propisa koji regulišu ovu oblast

Sve navedene kontrole se vrše kao:

- Redovne kontrole – kontrole iz Programa rada Inspektorata Ministarstva privrede SBK,
- Kontrole po predstavkama pravnih i fizičkih lica,
- Kontrole tipa „pojačanog nadzora“ samostalno i u saradnji sa Federalnom upravom za inspeksijske poslove i inspekcijama rada i radnih odnosa drugih kantona na području F BiH (Ove kontrole su predviđene Programom zajedničkog djelovanja Vlade F BiH i kantonalnih vlada radi ostvarivanja zajedničkih politika koje se odnose na rad, socijalnu politiku, zdravstvo, boračko-invalidsku zaštitu isl.).

Članom 3b. Stav 1. tačka c Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba («Sl. novine F BiH», broj 22/05) je propisano da Služba za zapošljavanje prestaje voditi osobu kao nezaposlenu u osnovnoj evidenciji ako ta osoba bude zatečena na radu bez ugovora o radu ili pisane izjave poslodavca, odnosno rješenja o zasnivanju radnog odnosa ili o postavljenju.

Članom 3b. Stav 3. istog Zakona je propisano da je nadležna inspekcija rada dužna obavijestiti nadležnu kantonalnu službu o osobama zatečenim na radu bez ugovora o radu ili pisane izjave poslodavca, odnosno rješenja o zasnivanju radnog odnosa ili o postavljenju, kako bi se isti brisali sa evidencije nezaposlenih osoba.

O implementaciji prethodnih odredaba govore slijedeće tabele:

TABELARNI PRIKAZ OSOBA ZATEČENIH NA RADU OD STRANE INSPEKCIJSKE SLUŽBE KSB/SBK-„RAD NA CRNO“- U I. KVARTALU 2012.god. SA PODACIMA O BRISANIM IZ EVIDENCIJE NEZAPOSLENIH OSOBA

ISPOSTAVA	PERIOD	BROJ NEZAPOSLENIH NA KRAJU MJESECA-KVARTALA	BROJ ZAPOSLENIH NA KRAJU MJESECA-KVARTALA (PODACI POREZNE UPRAVE)	ZATEČENO NA RADU BEZ UGOVORA O RADU	OD UKUPNO ZATEČENIH NA RADU BRISANO IZ EVIDENCIJE	OMIJERI U PROCENTIMA				
						6:5	6:4	6:3	5:4	5:3
1	2	3	4	5	6					
Bugojno	Siječanj	5654	4905	7	1					
	Veljača	5647	4836	3	3					
	Ožujak	5665	4917	8	0					
	I.kvartal	5655(prosječno)	4886(prosječno)	18	4	22	0,08	0,07	0,36	0,31
Busovača	Siječanj	3114	2646	0	0					
	Veljača	3102	2630	2	2					
	Ožujak	3112	2601	1	0					
	I. Kvartal	3109(prosječno)	2625(prosječno)	3	2	66	0,07	0,06	0,11	0,09
Dobretići		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Donji Vakuf	Siječanj	2791	1904	0	0					
	Veljača	2802	1887	2	0					
	Ožujak	2804	1903	4	1					
	I. kvartal	279(prosječno)	1898(prosječno)	4	1	25	0,05	0,03	0,21	0,14
Fojnica	Siječanj	2183	2295	4	2					
	Veljača	2177	2297	0	0					
	Ožujak	2175	2303	0	0					
	I. kvartal	2178(prosječno)	2298(prosječno)	4	2	50	0,08	0,09	0,17	0,18
G.Vakuf-Uskoplje	Siječanj	3127	2668	13	7					
	Veljača	3127	2671	7	2					
	Ožujak	3132	2679	9	1					
	I. kvartal	3128(prosječno)	2672(prosječno)	29	10	34	0,03	0,31	1,08	0,92
Jajce	Siječanj	3611	3337	6	0					
	Veljača	3659	3329	0	0					
	Ožujak	3659	3348	0	0					
	I. kvartal	3643(prosječno)	3338(prosječno)	6	0	0	0	0	0,18	0,16
Kiseljak	Siječanj	2763	3948	2	0					
	Veljača	2833	3891	11	4					
	Ožujak	2849	3903	4	1					
	I.kvartal	2815(prosječno)	3914(prosječno)	17	5	29	0,12	0,17	0,43	0,60
Kreševo	Siječanj	664	1137	23	11					
	Veljača	657	1132	0	0					
	Ožujak	659	1138	0	0					
	I.kvartal	660(prosječno)	1135(prosječno)	23	11	48	0,97	1,66	2,02	3,48
Novi Travnik	Siječanj	3834	4418	30	14					
	Veljača	3842	4420	1	0					
	Ožujak	3872	4422	24	2					
	I.kvartal	3849(prosječno)	4420(prosječno)	55	16	29	0,36	0,41	1,24	1,42
Travnik	Siječanj	7578	10973	24	4					
	Veljača	7712	10823	14	10					
	Ožujak	7746	10784	53	19					
	I.kvartal	7678(prosječno)	10846(prosječno)	91	33	36	0,30	0,43	0,84	1,18
Vitez	Siječanj	3962	5610	5	1					
	Veljača	3974	5597	1	0					
	Ožujak	3998	5605	4	0					
	I.kvartal	3978(prosječno)	5604(prosječno)	10	1	10	0,02	0,02	0,18	0,25

Ukupno siječanj		39405(sa Dobretičima 124)	43905(sa Dobretičima 64)	114	40	35	0,09	0,10	0,26	0,29
Ukupno veljača		39654(sa Dobretičima 122)	43577(sa Dobretičima 64)	41	21	51	0,04	0,05	0,09	0,10
Ukupno ožujak		39793(sa Dobretičima 122)	43667(sa Dobretičima 64)	107	24	22	0,05	0,06	0,24	0,27
Ukupno I.kvartal		39617(prosječno)	43716(prosječno)	262	85	32	---	---	---	---

Godina		UKUPNO											
Mjesec		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Broj radnika na crno	2009.godina	91	99	78	42	19	22	102	65	60	48	140	82
		848											

Godina		UKUPNO											
Mjesec		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Broj radnika na crno	2010.godina	76	153	59	67	57	59	20	70	74	61	52	30
		778											

Godina		UKUPNO											
Mjesec		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Broj radnika na crno	2011.godina	52	121	107	68	80	132	39	58	6	40	31	31
		765											

Godina		UKUPNO											
Mjesec		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Broj radnika na crno	2012.godina	116	43	107	56								
		322											

**Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA POSAVSKA
ŽUPANIJSKA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE
ORAŠJE**

**Broj : 12-49-211/12
Datum : 05.06.2012. godine**

**Parlamentarna skupština BiH
Zastupnički dom**

Predmet: Odgovor na Zastupničko pitanje, dostavlja se

**Veza-vaš broj akta: 01/a-50-1-15-28/12
Od 28.05.1012.godine**

Županijska uprava za inspekcijske poslove Županije Posavske svakodnevno obavlja inspekcijske nadzore kojima je prvenstveno cilj spriječiti obavljanje bilo kakve djelatnosti, a da za istu nema odobrenje od nadležnog tijela, a također svakodnevni predmeti kontrola su i radno-pravni status zatečenih djelatnika.

Dakle, ova Uprava za inspekcijske poslove sa svoja 2 tržišno-turistička inspektora i jednim inspektorom za radne odnose i zaštitu na radu poduzima sve što je u njihovoj nadležnosti i smatramo da „siva ekonomija“ u Županiji Posavskoj nije izražena.

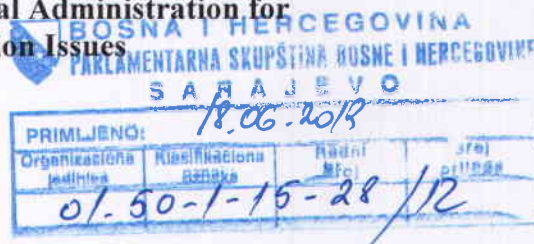
S poštovanjem

Direktor
Mara Dabić

Broj: 14-09-34-10712/12
Sarajevo, 13.06.2012. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE
ZASTUPNIČKI DOM/PREDSTAVNIČKI DOM
Ul. Trg BiH br.1
SARAJEVO

PREDMET: Odgovor na poslaničko pitanje

Poslanik Nermin Purić, na 28. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 25. maja 2012. godine postavio je slijedeće

PITANJE:

„Šta se poduzima u cilju borbe protiv rada „na crno“, da li su u ovoj oblasti išta planira poduzet u skorije vrijeme i kakvi su efekti do sada poduzetih mjera“

ODGOVOR:

Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo u čijem sastavu se nalazi Inspektorat rada, zaštite na radu, socijalne zaštite i prosvjetne inspekcije svoje aktivnosti odvija na osnovu unaprijed planiranih godišnjih i mjesečnih zadataka, koji predstavljaju osnovne funkcije ovog Inspektorata, odnosno poslove koji proizilaze iz djelokruga rada Inspektorata rada, zaštite na radu, socijalne zaštite i prosvjetne inspekcije.

Planovi se zasnivaju na postojećem broju inspektora, konkretno inspektora rada, koji je manji od broja izvršilaca koji je predviđen Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Kantonalne uprave za inspeksijske poslove, posebno jer se broj inspektora rada mjenjao, odnosno smanjivao u predhodnom periodu. U toku 2011. godine bilo je angažovano 5 inspektora rada, i taj se broj do danas nije povećao.

Imajući u vidu naprijed navedeno broj inspektora je nedostatan kako bi se brže i efikasnije mogao vršiti inspeksijski nadzor, s obzirom na činjenicu da Kanton Sarajevo raspolaže velikim brojem subjekata.

Prilikom planiranja prioritetne aktivnosti su usmjerene na otkrivanje i sprječavanje nezakonitog radnog angažovanja lica suprotno odredbama Zakona o radu tzv. „rad na crno“ kod poslodavaca pravnih i fizičkih lica, u kom cilju su planirane povremene „blic“ kontrole, rad u drugoj smjeni, i u dane vikenda.

Međutim, pošto je je utvrđivanje konkretnih poslova i radnih zadataka u značajnoj mjeri zavisio od trenutnog stanja na terenu, te od konkretno dobijenih posebnih zaduženja od pojedinih ministarstava i drugih nadležnih organa, kao i od podnesenih pismenih predstavlki zahtjeva za vršenje inspeksijskog nadzora, prijava građana i sl. koji se odnose na nezakonite pojave i radnje iz nadležnosti ove inspekcije, prioritet u postupanju je dat blagovremenom postupanju po podnesenim pismenim predstavkama.

Takođe od posebnog značaja su i akcije Kantonalne uprave za inspeksijske poslove koje se odvijaju u koordinaciji sa Federalnom upravom za inspeksijske poslove koje su počele 2007. godine, a odnose se na pojačani inspeksijski nadzor na suzbijanju rada „na crno“ na području Federacije Bosne i Hercegovine.

Navedene aktivnosti su vršene u skladu sa Odlukom Vlade Federacije BiH, te usvojenog Plana pojačane kontrole „rada na crno“ Federalne uprave za inspeksijske poslove.

Tako je 2011 godine u vremenu od **12.09. do 29.10 2011.** godine vršen pojačani inspeksijski nadzor na području Federacije, a samim tim i u Kantonu Sarajevo, gdje su pored ostalih inspektora učešće u radu uzeli inspektori rada Kantonalne uprave za inspeksijske poslove.

Prije i u toku inspeksijskih nadzora od strane Federalne uprave za inspeksijske poslove provedena je preventivna aktivnost prema subjektima nadzora u smislu najave inspeksijskih kontrola putem sredstava informisanja.

U naprijed navedenom periodu u Kantonu Sarajevo izvršeno je **2734 inspeksijska nadzora, kontrolisano 9402 radnika** i zatečeno radnika „na crno“ **467. Novoprimitljenih radnika evidentirano 148, izdato 899 prekršajnih naloga.**

Upoređujući podatke iz predhodnih inspeksijskih nadzora, koji su realizovani počev od 2007.-2010.god. sa podacima koji su realizovani 2011. godine može se zaključiti da je zatečen manji broj angažovanih radnika „na crno“, u odnosu na predhodne godine. Prijavom novih uposlenika u radni odnos ostvareni su indirektni efekti, kao i efekti po osnovu uplata doprinosa u fondove PIO i Zdravstveno osiguranje. Takođe shodno navedenom smanjuje se i broj nezapolenih lica u Zavodima za zapošljavanje.

U periodu od **01.01.-31.05.2012.** godine inspektori rada /u prosjeku radila 3 inspektra / izvršili ukupno **485 inspeksijskih nadzora**, od čega **291 usmjerani, 117 redovnih i 77 kontrolnih pregleda.**

Prilikom vršenja inspeksijskog nadzora od strane inspekcije rada zatečeno je **40 lica** angažovano suprotno zakonskim propisima, odnosno bez predhodno zaključenog ugovora o radu Poslodavcima koji su u momentu inspeksijskog nadzora zatečeni u prekršaju inspektori su izdali ukupno **97 prekršajnih naloga** u iznosu od **73.800,00 KM.**

Aktivnosti ove inspekcije i u narednom periodu usmjerene su na provođenju nadzora primjenom Zakona o radu i na osnovu njega donesenih propisa.

Prevashodan cilj i zadatak je i dalje suzbijanje rada „na crno“ putem zajedničkih inspekcijskih pregleda organizovanih unutar Uprave čije se aktivnosti dotiču/podudaraju po prirodi subjekata ili kategoriji nadzora , a i prema ukazanoj potrebi , na inicijativu Federalne uprave za inspekcijske poslove , odnosno Vlade Federacije BiH i resornih ministarstava.

S poštovanjem,

DOSTAVITI:

1. Naslovu
2. Poslaniku Nerminu Puriću
3. Evidenciji
4. Arhivi

web: <http://kuip.ks.gov.ba>
mail: kuip@kuip.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 770-100 (centrala)
+ 387 (0) 33 569-870 (direktor)
Fax: + 387 (0) 33 770-151; 569-890
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića br.1